

VAJNORSKÉ *novinky*

5 - 6 / 2022
ročník XXVIII
—
nepredajné

Dvojmesačník občanov
mestskej časti
Bratislava-Vajnory

Vajnory majú
svoju dolinu
i horu

Ospravedlnenie
maloletej slečne
E. G.

Strom do
domu vo
Vajnoroch

V čísle sa dočítate

- Str. 3.** Milí Vajnoráci! Príhovor starostu Mestskej časti Bratislava-Vajnory Ing. Michala Vlčeka, Naša dedina má čo ponúknuť v každom ročnom období
- Str. 4.** Stretnutie so štátnym tajomníkom Ministerstva investícií na Miestnom úrade; Ocenenie miestneho úradu
- Str. 5.** Uvedenie nápisu Vajnory
- Str. 6.** Žiaci ôsmaci na exkurzii v elektrárnach
- Str. 7.** Vajnorský participatívny rozpočet
- Str. 8.** Čo na to starosta? Vajnory zásadne nesúhlasia s megalomanským developerským projektom v Chorvátskom Grobe Leto v knižnici; Ospravedlnenie maloletej slečne E. G.
- Str. 9.** Vyriešil by dopravu vo Vajnoroch Severný obchvat?
- Str. 10.** Motivácia do ďalšej činnosti VSV – Vinohradníckeho spolku Vajnory
- Str. 11.** Vajnory v Krakovanoch; Stretnutie seniorov s pánom farárom
- Str. 12.** Výsledky včelárovej práce
- Str. 13.** Nedeľa plná hudby
- Str. 14.** Sonda do antroponymie Vajnory (3)
- Str. 15.** Z dávnej a nedávnej minulosti Vajnory
- Str. 16. – 18.** Rovinné Vajnory majú svoju dolinu i horu
- Str. 19.** Navždy odišiel pán Ján Leška Spomienka na hudobníka Jozefa Jánoša
- Str. 20. – 21.** Osudové spojenie osvietenej osobnosti Ferdiša Jurigu s Vajnormi (1)
- Str. 22. – 23.** Príbehy Vajnorského ornamentu (12)
- Str. 24.** Samozber jahôd; Deň matiek na ZŠ s MŠ sv. Jána Pavla II.; Športový Deň detí
- Str. 25.** Deň detí v ZŠ a MŠ sv. Jána Pavla II.; Sviatok v našej škole; Divadielko o Slniečkovej a Dažďovej víle; Krížová cesta v Marianke; Exkurzia do Prezidentského paláca
- Str. 26.** Vajnorské školy sa spojili v podujatí Hýb sa v školskom klube detí; Náš školský parlament; MDD v školskom klube detí
- Str. 27.** Podujatie so žonglérmi; Piataci v bábkovom divadle; Naše víťazky na súťažiach – Miška a Kristínka
- Str. 28.** Roztrhnuté vrece
- Str. 29.** Medzinárodný Deň detí v parku Pod lipami Knižné tipy pre deti a ich rodičov
- Str. 30.** Vďaka projektu Strom do domu budú Vajnory krajšie a zelenšie
- Str. 31.** Odpady a poriadok vo Vajnoroch; Narcisy rozkvitli
- Str. 32.** Štúdium univerzity tretieho veku ukončené, ale nie úplne...; Zelený taxík vo Vajnoroch
- Str. 33.** Čo hovorí kronika Prešporská obec Vajnory (11)
- Str. 34. – 35.** Počiatky a pôsobnosť nášho dychového orchestra (12)
- Str. 36. – 37.** Hádzanárska sezóna 21/22 zakončená víťazstvom
- Str. 37.** Stanovisko mestskej časti k projektu elektrickej stanice
- Str. 38. – 39.** Život FK Vajnory
- Str. 40. – 42.** Vajnorské futbalové legendy – Karol Grof starší
- Str. 43.** Urobili sme

CENNÍK INZERCIE

ROZMERY		CENA V EUR	
		bez DPH	s DPH
a)	1 strana: 21 × 29,7 cm	440,00	528,00
b)	1/2 strany: 13 × 19 cm	260,00	312,00
c)	1/4 strany: 9 × 13 cm	140,00	168,00
d)	1/8 strany: 6 × 9 cm	90,00	108,00
e)	1/16 strany: 4,5 × 6 cm	60,00	72,00
f)	cena plošného inzerátu atypických rozmerov (za 1 cm ²)	1,40	1,68
g)	Komerčná riadková inzercia (predám, kúpim, služby a pod.) za 1 slovo (tel. číslo = 1 slovo)	0,75	0,90
Politická inzercia: 1,5 násobok ceny bežnej inzercie vo Vajnorských novinkách			
Zľavy: Pri opakovanom uverejnení inzerátu 3 až 4 krát za sebou: zľava 10 %; 5 a viackrát za sebou = zľava 20 %			

ZBAVTE SA STARÝCH SPOTREBIČOV EKOLOGICKY A ZDARMA!

Vašu starú práčku, chladničku, mikrovlnku alebo iný spotrebič zo skupiny bielej techniky vám zadarmo vyzdvihneme priamo z vašej adresy a odvezieme na ekologickú recykláciu.

Navštívte www.zberelektroodpadu.sk a objednajte si bezplatný odvoz starého spotrebiča priamo z vašej adresy.

DÔLEŽITÉ KONTAKTY

Hlásenie porúch BVS: 0800 121 333

Hlásenie porúch ZSE: 0800 111 567

Hlásenie porúch VO: 02/63 81 01 51

Hasičská služba: 150, 112, Záchraná služba: 155, 112

Mestská polícia: 159, Havarijná služba: 0123

OLO: 02/50 11 01 11

MIESTNY ÚRAD

Mestská časť Bratislava-Vajnory, Roľnícka 109, 831 07 Bratislava

Tel. číslo do digitálnej ústredne: 0850 24 25 24

e-mailová adresa: vajnory@vajnory.sk

VAJNORSKÉ NOVINKY

e-mail: redakcia@vajnory.sk

Internetová adresa:

www.vajnory.sk

Dvojmesačník obyvateľov mestskej časti Bratislava-Vajnory. Vydáva Vajnorská podporná spoločnosť, sídlo: Pod lipami 2, 831 07 Bratislava, IČO: 00 304 565. ISSN 1339-0201. Registračné číslo: EV 3049/09. Redakcia: MÚ Vajnory, Roľnícka 109, 831 07 Bratislava. Náklad: 2 200 výtlačkov. Nepredajné. Uzávierka 24. 6. 2022. Vydané 28. 6. 2022, číslo 5–6/2022, ročník XXVIII. Číslo zostavil: PhDr. Stanislav Bachleda. Redakčná rada: predsedníčka Ing. Soňa Molnárová, členovia: Marek Grebečí, Ing. Václav Fekete, Jozef Šimonovič, Martin Matko. Jazyková úprava: Mgr. Jela Lukyová, PeaDr. Iveta Štefanovičová. Tlač: KASICO, a. s., Hagarova 9, 831 51 Bratislava. Inzeráty: redakcia@vajnory.sk. Vydavateľ nezodpovedá za obsah inzerátov. Redakcia nevracia nevyžiadané rukopisy a fotografie. Za obsah jednotlivých príspevkov zodpovedajú v plnom rozsahu autori. Názory autorov a redakcie nemusia byť totožné.

Milí Vajnoráci,

o pár dní sa začnú letné prázdniny, dni dovolení, oddychu, ale aj rôznych zábavných a kultúrnych podujatí, ktoré sú práve v tomto období typické pre našu mestskú časť. Uplynulé dva roky sa niesli v znamení pandémie a aj kultúrne podujatia, na ktoré sme boli zvyknutí, boli v obmedzenejšom režime, čo sa týkalo napríklad počtu účastníkov alebo splnenia ďalších iných požiadaviek, ktoré nielen na nás boli kladené.

Stojíme na prahu letných mesiacov, ktoré vyzerajú, že budú konečne úplne voľné a slobodné. Odštartovali sme ich v sobotu 25. júna „Otvorením kultúrneho leta“, kde vystúpilo viacero účinkujúcich a highlightom bolo vystúpenie skupiny Gladiator. Park pod lipami bol plný ľudí a zabávali sa až do neskorých nočných hodín. Zaujímavé vystúpenia pripravujú na ďalších akciách aj náš Vajnorský okrášľovací spolok a Podobenka z Vajnora.

Celý program kultúrneho leta nájdete aj v tomto čísle Vajnorských noviniek, kde si môžete vybrať akcie, ktoré sa vám najviac páčia. Nedávno sme na našej webovej stránke urobili anketu, v rámci ktorej sme sa Vás pýtali, na ktoré kultúrne akcie sa najviac tešíte. Hlasovanie obyvateľov Vajnora vyhralo letné kino, nasledujú Vajnorské dožinky v Parku pod lipami, ktoré sa uskutočnia 20. augusta a veľké sympatie si získali aj Divadelné nedele. V septembri nás čakajú zas tradičné Vajnorské hody.

Aj v prázdninovom období samozrejme pracujeme, budeme pokračovať v investičných akciách v našej mestskej časti, tak aby sme pokračovali v rekonštrukcii Vajnorského ľudového domu, a aby začiatok školského roka bol spojený s otvorením prístavby Základnej školy Kataríny Brúderovej, ktorá bude jednou z najväčších investícií v novodobej histórii Vajnora.

Okrem toho sme práve teraz na začiatku letného obdobia spustili tri zaujímavé projekty, ktoré priamo pomôžu Vajnorákovi. Ide napríklad už o tradičný participatívny rozpočet, ktorý iste poznáte z minulých rokov. Ďalšími, úplne novými projektami, sú Zelené taxi a Strom do domu, ktoré majú aj ekologický aspekt.

Viac sa dočítate v samotných článkoch o týchto projektoch. Dôležité však je, že projekt Zelené taxi umožní hlavne starším, osamelým žijúcim, zdravotne postihnutým a iným odkázaným spoluobčanom s odvozom čerstvého biologicky rozložiteľného odpadu rastlinného pôvodu z ich dvorov.

V novom projekte Strom do domu si zas môžu Vajnoráci vybrať do okolia svojho príbytku vhodný druh stromčeka na sadenie a takto skrásliť svoje okolie. No a v participatívnom rozpočte, verím, že vyberiete z Vašich nápadov ten projekt, ktorý poteší všetkých obyvateľov našej mestskej časti.

Želám Vám čo najkrajšie a najpohodovejšie prežitie nadchádzajúceho leta, či už doma alebo v zahraničí a dúfam, že s mnohými z Vás sa spolu stretne na pripravovaných kultúrnych akciách a podujatiach a že nám bude priať aj počasie.

Michal Vlček

Naša dedina má čo ponúknuť v každom ročnom období. *O nadchádzajúcom lete hovorí zástupkyňa starostu Vajnora Ing. Soňa Molnárová.*

Verím, že konečne po náročnom dvojročnom období covidu sa toto leto vrátíme k úplne bežnému stavu, na aký sme boli zvyknutí. Teším sa z toho, že Vajnory ožijú a budeme sa stretávať v Parku pod lipami, ale aj na iných miestach na zaujímavých kultúrno-spoločenských podujatiach. Ja osobne sa teším na piatkové večery v letnom kine. Videla som výber filmov a máme sa na čo tešiť. Som rada, že po dvojročnej pauze sa uskutočnia Vajnorské dožinky s tradičným sprievodom.

Naša dedina v meste má čo ponúknuť v každom ročnom období. Na to, akou sme malou mestskou časťou, tu máme veľké množstvo podujatí, ktoré dajú ľuďom priestor na stretávanie sa a vzájomné spoločné rozhovory.

Dva roky nás naučili, že niektoré veci nie sú samozrejme a dnes si ich vážime viac. Verím, že nás to povedie aj k tomu, že si budeme vzájomne vážiť jeden druhého a konštruktívne pristupovať k riešeniu výziev, ktoré pred nami stoja.

Stretnutie so štátnym tajomníkom Ministerstva investícií na Miestnom úrade

Text: redakcia
Snímka: archív

Na miestnom úrade vo Vajnoroch sa v utorok 7. júna uskutočnilo stretnutie so štátnym tajomníkom Ministerstva investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR Dušanom Veličom.

Spoločne so starostom Mestskej časti Bratislava-Vajnory Michalom Vlčekom hovorili o realizovaných projektoch prostredníctvom ministerstva a ich dotačných schém vo Vajnoroch. Konkrétne to bol napríklad projekt prístavby Základnej školy Kataríny Brúderovej za 2,9 milióna eur. „Rozprávali sme sa o procese verejného obstarávania pri dotačných schémach, ktoré je často zložité a náročné a do veľkej miery komplikuje samotný proces získania dotácií pre samosprávy“, povedal starosta Vajnor Michal Vlček.

Ďalšou témou bolo špecializované zariadenie pre Seniordom, ktorý má mestská časť tiež podaný, zámerom je vytvoriť približne 24 miest pre seniorov. Starosta Michal Vlček zdôraznil, že mestská časť cíti potrebu sa o seniorov postarať a je to projekt, ktorému sa venujeme dlhodobejšie.

Podstatným problémom mestskej časti, o ktorom sa na stretnutí hovorilo, bola aj doprava. „Mestská časť chce vybudovať integrované parkovisko, čím sa zásadne zlepší dostupnosť železničnej stanice a vlakovej dopravy pre Vajnorákov. Malo by ísť o 20 parkovacích miest. Súčasťou projektu je kompletná obnova zástavky MHD a skvalitnenie služieb vlakovej stanice“, povedal starosta Mestskej časti Bratislava – Vajnory Michal Vlček po stretnutí.

Témou stretnutia bola aj budúcnosť – čo by Vajnory očakávali od ministerstva investícií. Ide o to, aby fungovala najmä kooperácia v príprave projektov, aby neboli výzvy vyhlasované na poslednú chvíľu ako to bolo v prípade decembrovej vyhlásenej výzvy pre športové haly a aby boli procesy viac synchronizované. Ministerstvo by malo tiež podľa poskytnutých informácií pripravovať veľký balík finančných prostriedkov na projekty športových hál a Vajnory pripravujú športovú halu na Alviane.

Starosta Michal Vlček upozornil štátneho tajomníka ministerstva investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie aj na schválený miliardový protiinflačný balíček pomoci, ktorý aktuálne prezidentka vrátila do parlamentu. „Bude to mať šialený dopad na rozpočty samosprávy, hodnotím to ako veľmi nešťastným spôsobom schválené, bez akýchkoľvek konzultácií. Znova systémom o nás bez nás v skrátanom legislatívnom konaní. Trpieť budú v prvom rade samosprávy, výpadok len pre nás bude prvým odhadom 300–500 tisíc eur ročne. Toto odobratie finančných prostriedkov samosprávam, ak bude znova schválené, nás bude veľmi brzdiť pri rozvoji Vajnor“, upozornil starosta Vajnor Michal Vlček.

OCENENIE MIESTNEHO ÚRADU

Dobrý deň,
dovoľte mi, prosím, vyjadriť obdiv Vášmu úradu, zodpovedného za zeleň a výzdobu v obci! Vždy, keď ideme cez ňu, obdivujeme napríklad nádherné muškáty alebo dokonale kruhový objazd pri Vajnorii. Podľa nás krajší široko ďaleko nie je. Ste vzorom pre mnohé obce!

Prajeme spokojných občanov a ľudí na úrade, ktorí majú svoju prácu naozaj radi.

**S úctou,
rodina Václavová**

**NEVYHADZUJTE KNIHY,
DARUJTE ICH NÁM.**

Kontakt: 0907701786

Uvedenie nápisu Vajnory

Text: redakcia
Snímka: archív

Vo Vajnoroch koncom júna pribudlo pre obyvateľov aj návštevníkov milé letné prekvapenie. Ide o nápis VAJNORY, ktorý sa nachádza na Roľníckej ulici. Slávnostné predstavenie sa uskutočnilo v piatok 24. júna za účasti starostu mestskej časti Bratislava-Vajnory Michala Vlčeka, zástupkyne starostu Soni Molnárovej, Podobenky z Vajnor, Vajnorského okrášľovacieho spolku a autorov kresieb na písmenkách. Sú to:

V – Vierka Sedláková
A a J – Erika Surániová
N – Igor Zeman
O – Vajnorský okrášľovací spolok
R – Kristína Roznovcova
Y – Základná umelecká škola Vrbenského

Samotný nápis pred vymalovaním vyrobil šikovný umelec Tomáš Stopa. Dôležitými prácami na nápise prispel aj Jožko Kminiak z hospodárskej správy.

Autori sa inšpirovali vajnorským folklórom, vinohradníckymi tradíciami, či významný-

mi osobnosťami Vajnor. Nápis krásťuje Roľnícku ulicu a privíta každého návštevníka Vajnor. Naša mestská časť sa tak pripája k viacerým mestám a obciam, ktoré takéto písmenká inštalovali vo svojich pamiatkových zónach.

„Veríme, že nápis si nájde svojich fanúšikov, bude tešiť obyvateľov i návštevníkov Vajnor a aj touto formou sa nám podarí pestovať vajnorské ľudové, kultúrne a folklórne tradície a prezentovať Vajnory”, povedal starosta mestskej časti Bratislava-Vajnory Michal Vlček.

Žiaci ôsmaci na exkurzii v elektrárňach

Text a snímka: Mgr. Oľga Balážová

V stredu 8. júna ZŠ K. Brúderovej uskutočnila náučnú exkurziu so žiakmi 8. ročníka do jadrovej elektrárne Jaslovské Bohunice. Vedeli ste, že DRASLÍK je rádioaktívny? Aj takými otázkami v rámci sprevádzania po objekte získavali žiaci nové a zaujímavé informácie z oblasti fyziky, jadrovej energie, elektrickej energie, tepelnej energie a alternatívnych nevyčerpatelných zdrojov energie a geotermálnej energie.

Žiakom sa najviac páčil premietaný film v 3D, kde použili 3D okuliare a video „*Nezkreslená veda.cz*”.

Určite si v budúcnosti túto exkurziu radi zopakujeme aj s inými žiakmi.

Vajnorský participatívny rozpočet

Text: redakcia

Obyvatelia Mestskej časti Bratislava – Vajnory môžu aj tento rok opäť hlasovať za návrhy na zlepšenie Vajnor v rámci vajnorského participatívneho rozpočtu. Z rozpočtu je v tomto kalendárnom roku vyčlenená finančná čiastka 12-tisíc eur, ktorá bude použitá na zlepšenie, či skrášlenie Vajnor.

Hlasovať môžete do 10. júla 2022 a návrhy, ktoré získajú najviac hlasov, budú následne realizované. Hlasovať sa dá vyplnením priloženého hlasovacieho lístka alebo na webovej stránke www.vajnory.sk v časti participatívny roz-

počet. O výsledkoch hlasovania budete informovaní na internete a v najbližšom vydaní Vajnorských noviniek po ukončení hlasovania.

Úrad mestskej časti víta všetky podnety od občanov a zaoberá sa nimi. Aj keď sa nedajú zrealizovať z participatívneho rozpočtu všetky, niektoré z návrhov mestská časť rieši v spolupráci s príslušnými inštitúciami a prípadne plánuje realizovať z iných rozpočtových kapitol.

HLASOVAŤ MÔŽU OBYVATELIA VIACERÝMI SPÔSOBAMI:

► vyplnením hlasovacieho lístka, ktorý bude zverejnený vo Vajnorských noviniek (vhodiť do schránky pri úrade alebo zaslať poštou, e-mailom),

► elektronicky prostredníctvom webovej stránky www.vajnory.sk, (v časti participatívny rozpočet).

PRAVIDLÁ HLASOVANIA:

- hlasovať je možné najviac za dva návrhy, minimálny vek 15 rokov,
- hlasovať môžu občania s trvalým alebo prechodným pobytom vo Vajnoroch,
- hlasovať možno iba jedenkrát, pri elektronickom hlasovaní sa zaznamenáva IP adresa,
- pri hlasovaní je potrebné uviesť meno, priezvisko, adresu trvalého alebo prechodného bydliska, prípadne aj kontakt (e-mail alebo telefónne číslo),
- mestská časť Bratislava-Vajnory si vyhradzuje právo podozrivé hlasovania preveriť, resp. vyradiť.

Dotazník k participatívneho rozpočtu

NÁVRHY, ZA KTORÉ MÔŽU OBYVATELIA HLASOVAŤ

- 1 Vytvorenie viacej tieňa na detskom ihrisku Koniarkova pomocou výsadby stromov alebo iného riešenia
- 2 Dizajnový vizuálny prvok vhodný aj pre fotenie v centre mestskej časti
- 3 Ping-pongové stoly prístupné pre verejnosť
- 4 Doplnenie druhého basketbalového koša na detskom ihrisku Koniarkova
- 5 Položenie tartanu na vyasfaltovanú časť na detskom ihrisku Koniarkova
- 6 Masážny chodník na kráčanie - okružle kamienky
- 7 Moderné architektonické prvky do centra obce, ktoré budú predstavovať vinohradnícku tradíciu vo Vajnoroch
- 8 Hlasovacie koše na cigaretové ohorky
- 9 Doplnenie nových lavičiek pre peších, cyklistov a korčuľiarov
- 10 Nové pieskovisko na budúce detské ihrisko Šinkovské
- 11 Dopadová plocha pre deti v areáli Základnej školy Kataríny Brúderovej
- 12 Hmyzodom, edukačné tabuľe o včelách
- 13 Úložisko kníh – bibliobox
- 14 Doplnenie merača rýchlosti s výstrahou spomaľ

MŮJ PRVÝ NÁVRH

- Vytvorenie viacej tieňa na detskom ihrisku Koniarkova pomocou výsadby stromov alebo iného riešenia
- Dizajnový vizuálny prvok vhodný aj pre fotenie v centre mestskej časti
- Ping-pongové stoly prístupné pre verejnosť
- Doplnenie druhého basketbalového koša na detskom ihrisku Koniarkova
- Položenie tartanu na vyasfaltovanú časť na detskom ihrisku Koniarkova
- Masážny chodník na kráčanie - okružle kamienky
- Moderné architektonické prvky do centra obce, ktoré budú predstavovať vinohradnícku tradíciu vo Vajnoroch
- Hlasovacie koše na cigaretové ohorky
- Doplnenie nových lavičiek pre peších, cyklistov a korčuľiarov
- Nové pieskovisko na budúce detské ihrisko Šinkovské
- Dopadová plocha pre deti v areáli ZŠ Kataríny Brúderovej
- Hmyzodom, edukačné tabuľe o včelách
- Úložisko kníh – bibliobox
- Doplnenie merača rýchlosti s výstrahou spomaľ

Vyberte iba jednu z možností

MŮJ DRUHÝ NÁVRH

- Vytvorenie viacej tieňa na detskom ihrisku Koniarkova pomocou výsadby stromov alebo iného riešenia
- Dizajnový vizuálny prvok vhodný aj pre fotenie v centre mestskej časti
- Ping-pongové stoly prístupné pre verejnosť
- Doplnenie druhého basketbalového koša na detskom ihrisku Koniarkova
- Položenie tartanu na vyasfaltovanú časť na detskom ihrisku Koniarkova
- Masážny chodník na kráčanie - okružle kamienky
- Moderné architektonické prvky do centra obce, ktoré budú predstavovať vinohradnícku tradíciu vo Vajnoroch
- Hlasovacie koše na cigaretové ohorky
- Doplnenie nových lavičiek pre peších, cyklistov a korčuľiarov
- Nové pieskovisko na budúce detské ihrisko Šinkovské
- Dopadová plocha pre deti v areáli ZŠ Kataríny Brúderovej
- Hmyzodom, edukačné tabuľe o včelách
- Úložisko kníh – bibliobox
- Doplnenie merača rýchlosti s výstrahou spomaľ

Vyberte iba jednu z možností (iný ako prvý návrh).

MENO A PRIEZVISKO (vyžadované):

E-MAIL (vyžadované):

ADRESA (vyžadované):

Čo na to starosta?

Snímka: archív

► **V poslednom období sa hovorilo o cyklotrase, ktorá by spojila Vajnory a Raču. Uskutočnili sa nejaké reálne kroky na jej realizáciu?**

Veci na realizáciu tejto potrebnej cyklotrasy, ktorá by spojila dve mestské časti aj časť Rybníčná, sa konečne pohli dopredu. Tento mesiac sa uskutočnilo na Magistráte Hlavného mesta SR Bratislavy aj stretnutie za účasti pani viceprimátorky Lenky Antalovej Plavuchovej, ktoré bolo vyslovene venované tejto cyklotrase. Mestská časť doteraz vytipovala trasovanie a uskutočnila štúdiu realizovateľnosti tejto cyklotrasy. Konzultovala tiež varianty s dotknutými hlavnými vlastníkami a našli sa predbežné súhlasy. Spracovaná bola projektová dokumentácia ako podkladový materiál pre vydanie územného rozhodnutia.

V najbližšom období bude potrebné dať schváliť povoľovacie konania, ako sú územné a stavebné povolenie. Bude treba tiež doriešiť financovanie realizácie. Aktuálne sa mestská časť Vajnory zameriava na financovanie cez plán obnovy a odolnosti Slovenskej republiky. Takže makáme na tejto cyklotrase a robíme všetko preto, aby Bratislavčania a hlavne obyvatelia Vajnory a Rače mohli čo najskôr využívať novú plnohodnotnú cyklotrasu spájajúcu naše dve mestské časti. Aby mohli chodiť medzi Račou, Rybníčnou a Vajnorami bezpečne a komfortne.

Ešte v krátkosti zopár technických detailov k cyklotrase – trasovanie cyklochodníka má byť úplne oddelené a pôjde o plnohodnotnú segregovanú cyklotrasu. Cyklotrasa nepôjde, s ohľadom na bezpečnosť občanov, po hlavnom cestnom ťahu. Dĺžka cyklotrasy bude približne 4,5 km a náklady na jej výstavbu sa predpokladajú cez jeden milión eur. Pri cyklotrasách je najväčšou prekážkou vysporiadanie vlastníckych vzťahov pozemkov, po ktorých bude budovaná. Venovali sme preto vysokú pozornosť, aby bola trasovaná po pozemkoch, kde sme sa snažili toto riziko minimalizovať.

► **Samosprávy pobúrili tzv. protiinflačný balíček opatrení, ktorý schválil parlament. Prečo sa aj Vajnory pridali do štrajkovej pohotovosti?**

m úrade. Boli sme trpezliví, ale pohár pretiekol. V uplynulých dvoch rokoch sme sa naplno s našimi prostriedkami a ľudskými zdrojmi zapájali do mnohých aktivít, ktoré by bez nás štát nebol schopný vykonať a za-

Starosta MČ Vajnory M. Vlček

stupovali sme tak dobrovoľne jeho úlohu. A zo strany štátu namiesto vďaky a pomoci prichádza pravý opak. Len pripomínam, že doteraz nám štát napríklad plne nevyúčtoval naše reálne náklady v súvislosti s plošnými testovaniami s čias pandémie. Nedorovnal nám ani všetky finančné prostriedky v súvislosti s pomocou ukrajinským utečencom. Plánujú nám zvýšiť spoluúčasť na získaní eurofondov. Pripomínam ešte, že musíme platiť dvojnásobok za energie pre verejné inštitúcie ako školy a domovy sociálnych služieb a tiež, že musíme dorovnávať príspevky za samosprávu do školských zariadení a aj do zariadení súkromných seniorcentier. A samozrejme pri všetkých projektoch nám dvíha ceny inflácia. Preto by sme po tom všetkom od štátu čakali inú formu pomoci ako ešte zásadné odobratia finančných prostriedkov. Všetko sa to v poslednej dobe deje v nepredvídateľnom právnom rámci, diletantskom legislatívnom procese, kde sa o podstatných opatreniach dozvedáme len z médií. Centrálna vláda si však nesmie zvyknúť, že si pod rúškom rôznych kríz bude uzurpovať právomoci a finančné prostriedky, ktoré sú potrebné niekde inde. Tam, kde ľudia a ich rodiny žijú svoje každodenné životy – v mestských častiach mestách a obciach. Tam musia fungovať materské a základné školy, niekto sa musí starať o našich seniorov, chodníky a cesty, niekto musí denne kosiť trávniky a odhŕňať sneh... Bohužiaľ vláda to nechápe a žije vo svojom vlastnom svete, v ktorom sa zaoberá sama sebou, a nie skutočnými problémami ľudí.

► **Parlament schválil nedávno aj novely stavebných zákonov, konkrétne ide**

o zákon o výstavbe a zákon o územnom plánovaní, ktoré zásadne menia kompetencie v tejto oblasti. Aké je stanovisko mestskej časti Vajnory a dotkne sa to aj občanov?

Novela stavebného zákona nie je bohužiaľ dobrý krok. Centralizuje moc v štáte na úkor samospráv, obmedzuje zásadne naše kompetencie a výhodnejšie postavenie môžeme získať developeri. Samosprávy, vrátane tej našej proti tomu protestovali, ale ako to už v poslednej dobe bohužiaľ býva, zostal hlas zástupcov obcí, miest a mestských častí nevyočutý. Ide o ďalší príklad toho, kedy vláda rozhodla o samosprávach spôsobom "o nás bez nás", ktorý s normálnym demokratickým procesom nemá veľa spoločného. Podľa novej legislatívy má vzniknúť nový štátny úrad pre územné plánovanie a výstavbu, ktorý bude vydávať stavebné povolenia. Samosprávy budú k nim dávať len stanoviská. Mnohým obciam a mestám na Slovensku reálne hrozí, že stratia svoj jedinečný charakter a developeri budú zvýhodnení viac ako doteraz. Zhoršuje aj postavenie samotných obyvateľov a ich možnosť reagovať a oprávnené ovplyvňovať kvalitu života vo svojom meste, ale aj v bezprostrednom susedstve. Novely stavebných zákonov iste potrebujeme. Ale nie takýmto spôsobom, ako boli schválené. Chceme regulovať výstavbu tak ako doteraz a hovoriť nie projektom v okolí mestskej časti. Ak stratíme právomoc regulovať náš rozvoj tak ako sa nám to darilo, tak o túto možnosť definitívne priďeme.

V prípade otázok kontaktujte:
starosta@vajnory.sk

Vajnory zásadne nesúhlasia s megalomanským developerským projektom v Chorvátskom Grobe

Prvou fázou projektu, ktorá sa prerokovávala bolo rozšírenie Chorvátskeho Grobu o 7-tisíc obyvateľov. Na stretnutí sa zúčastnil aj starosta Mestskej časti Bratislava – Vajnory Michal Vlček, aby tlmočil stanovisko dotknutej samosprávy. „Miestami mi to pripadalo ako žart, keď som počúval s akou ľahkosťou spracovateľia hovoria o vytvorení novej obytnej štvrte rovno za dverami Vajnor, s počtom obyvateľov viac ako naša mestská časť“, povedal pre Vajnorské novinky.

Mestská časť Bratislava – Vajnory v pripomienkach, ktoré už dala k predmetnému investičnému zámeru žiadala aj etapizáciu projektu. „Moje pripomienky však smerovali z pozície dotknutej mestskej časti predovšetkým k dopravnému zaťaženiu Vajnor, keďže je zrejme že obyvatelia novej lokality budú za prácou dochádzať a zaťažia sa aj naše cesty. Demografický vývoj rovnako nenasvedčuje potrebe takto mohutnej výstavby a tobôž nie v satelite Bratislavy“, povedal Michal Vlček.

Vo vystúpení požiadal uviesť do záznamu stanovisko Vajnor ako dotknutej mestskej časti, ktorým je zásadný nesúhlas. Podrobné pripomienky Vajnory opäť predložia aj písomne.

Text: redakcia
Snímka: archív

V Chorvátskom Grobe sa nedávno uskutočnilo verejné prerokovanie správy vplyvu projektu Park City Living na životné prostredie.

Projekt sa na web stránke developera oficiálne prezentuje sloganom „Jeden z najväčších developerských projektov, ktorý bude postavený v strednej Európe“. V číselnom vyjadrení podľa uvedených údajov ide o 50-tisíc obyvateľov alebo o dennú premávku 150-tisíc osobných motorových vozidiel.

Leto v knižnici

Milí čitatelia a čitateľky, na leto sme pre vás pripravili poriadnu kopu nových kníh, aby ste nebudaj na prázdniny, na dovolenku necestovali bez knižky v batohu.

Knižnica je stále otvorená v obvyklom čase, možnosť prísť vymeniť, prípadne vrátiť knihy bude až do 29. júla 2022.

Druhý letný mesiac – v auguste bude knižnica zatvorená. Ďakujeme za vašu podporu a porozumenie, ktoré ste vyjadrili aj zaplatením členského príspevku.

Telefón: 0911 988 710
e-mail: kniznica@vajnory.sk

OSPRAVEDLNENIE MALOLETEJ SLEČNE E. G.

„Základná škola Kataríny Brúderovej sa ospravedlňuje maloletej bývalej obyvateľke bratislavskej mestskej časti Vajnory, slečne E. G., za to, že z dôvodu jej zdravotného postihnutia došlo zo strany Základnej školy s materskou školou Kataríny Brúderovej k jej diskriminácii v prístupe ku vzdelávaniu, keď ju v roku 2013 neprijala na primárne vzdelávanie. Slečna E.G. ospravedlnenie prijíma a oceňuje prístup nového vedenia Mestskej časti Bratislava-Vajnory.“

Vyriešil by dopravu vo Vajnorochoch Severný obchvat?

Roľnícka ulica v centre Vajnor by sa otvorením severného obchvatu zbavila tranzitnej dopravy

Ranné dopravné zápchy na Roľníckej ulici a neustála premávka na hlavnej dopravnej tepne Vajnor počas celého dňa. Taká je realita v Mestskej časti Vajnory, ktorá však nie je spôsobená primárne miestnymi obyvateľmi, ale dopravným tranzitom zo satelitných obcí Bratislavy ako je napríklad Chorvátsky Grob.

Problém mal pôvodne vyriešiť nultý bratislavský obchvat D4. Keďže však zostal vybudovaný bez napájacej križovatky na diaľnicu D1, problém tu stále existuje a bude podľa všetkého existovať ešte dlho. Preto sa v samospráve, aj v prostredí dopravných expertov, hovorí o Severnom obchvate Vajnor, ktorý by situáciu na preplnenej Roľníckej ulici mohol vyriešiť.

„Naším cieľom je dostať tranzitnú dopravu mimo centra Vajnor“, hovorí pre Vajnorské noviny starosta mestskej časti Michal Vlček.

„Čo sa týka severného obchvatu, doteraz je zrealizovaná len jeho prvá časť. Ide o cestu od kruhového objazdu pri obchodnom centre Vajnoria, popri letisku, po Rybníchnú ulicu“, hovorí starosta Vlček. Podľa neho pokračovanie druhej časti tohto obchvatu smerom k dnešnej križovatke Čierna Voda na diaľnici D4 nebolo napriek sľubom kompetentných inštitúcií nikdy zrealizované.

Severný obchvat by zásadne vyriešil dopravnú situáciu vo Vajnorochoch aj podľa dopravného experta Ing. arch. Lubomíra Lapšanského. „Vylúčenie tranzitnej dopravy z námestia by, okrem iného, umožňovalo aj podstatné rozšírenie a skultivovanie existujúcej zelene na námestí. Prvé návrhy rekonštrukcie námestia Vajnor boli spracované v urbanistických štúdiách už v r. 2004, ďalšie návrhy by mohli vziť zo spolupráce samosprávy s Metropolitným inštitútom Bratislavy“, povedal Lapšanský. Podľa starostu Michala Vlčeka treba veľmi vážne zvážiť, v spolupráci s mestom a ďalšími zainteresovanými in-

štitúciami, presadenie severného obchvatu do investičného plánu hlavného mesta.

„Bolo by skvelé, ak by následne komunikácia prechádzajúca cez námestie, prešla od štátu pod správu mestskej časti, o čo sa už viac ako dva roky snaží. Prebiehajú k tomu napríklad aj rokovania s NDS“, povedal. Potom by už nič nebránilo tomu, aby sa jednak zásadne znížila tranzitná doprava cez mestskú časť a aby mohli Vajnory aj samé rozhodovať o tom, ako budú túto hlavnú ulicu ďalej rozvíjať.

„Potrebujeme dopravu odkloniť z Vajnor aj v súvislosti s megalomanskými a masívnymi zámermi developerov v Chorvátskom Grobe. Severný obchvat je najefektívnejšou odpoveďou na skoré vyriešenie problémov dopravy vo Vajnorochoch. Jedine jeho vystavením vieme spomaliť a upokojiť dopravu na Roľníckej ulici a asi každému z nás zaplesá srdce pri predstave, že by prechádzka po chodníkoch tejto ulice mohla byť príjemnou“, uzavrel starosta Vajnor Michal Vlček.

Motivácia do ďalšej činnosti VSV – Vinohradníckeho spolku Vajnory

Text: Ing. Václav Fekete

Snímka: archív VSV

Náš VSV - Vinohradnícky spolk Vajnory vstúpil do 3. kalendárneho roku činnosti a 2. „poľnohospodárskeho roku“. Na vlastnej koži sme si overili náročnosť vinohradníckych prác. Aby som bol presnejší, náročnosť hlavne vedľajších prác, súvisiacich so slabo obrábanymi vinicami prerastenými náletovými drevinami a bez klasického orania, kopania a škrabačky.

Nemalé úsilie však potvrdilo, že už v priebehu jednej sezóny sa dajú vykonať zásadné práce na záchranu jednotlivej vinice. V ďalšom roku možno stav vylepšovať – my sme podsadili v tomto roku 200 štepov. Istou novinkou našej činnosti bolo zabezpečenie ďalších vhodných pivníc a ich vybavenia na skladovanie a práce s vínom. Podarilo sa, no v tomto roku hľadáme ďalšie nové priestory. Súbežne s hľadaním sme sa rozhodli víno naflaškovať, čo sa nám za pomoci profesionálnej firmy a ich odbornej obsluhy linky podarilo. Ale tú manuálnu prácu „pri páse“ sme si fyzicky „odmakali“.

Motivácia a demotivácia pre ďalšie obdobie? Minulý rok počasie vcelku prialo. Takže hlav-

Fekete a Ondruška pri fľaškování vína

ným demotivačným prvkom bolo ničenie výhonkov a úrody srnkami. Niektorí brigádnici s pôvodnou snahou začať samostatne obrábať časti viníc úplne rezignovali. Ďalším prvkom je tu otázka ekonomiky, silne ovplyvnená vybavenosťou vinohradníka technikou a tiež intenzitou, ako rýchle chce vinicu dostať na kvalitnú – trvale udržateľnú úroveň. Cena dorobeného vína je v prvom roku iste vyššia než tá, za ktorú kúpi víno v obchode. Ale ak si vinár nezapočíta vlastné práce, už bude jeho pohľad na cenu dorobeného vína príjemnejší. Už treba len udržať jeho kvalitu.

Ale poďme k novým motiváciám. Ľudia nás oslovujú a živo sa zaujímajú, ako nám to ide. Spolu s individuálnymi vinohradníkmi sa púšťame do obrábania ďalších viníc. Už s väčšou plochou a pri nestúpajúcom počte brigádnikov s nižšou intenzitou na jednotlivých honoch. Škoda len, že ponuka viníc na prenájom je stále väčšia, ako záujem obrábať. Chápeme, že ľudia sú kdesi zamestnaní a pôda už nie je priamo ich živiteľkou, ako to bolo u našich starých rodičov. Vý-

znamný prínos obrábania vidíme v relaxačnom pobyte ľudí v prírode spolu s rodinou a priateľmi. Netreba to vnímať iba ako ťažkú prácu.

Veľmi nás teší, že nájomca veľkej časti viníc Pozemkového spoločenstva Vajnory pán Miloš Máťuš z Rače úspešne zrealizoval opatrenia proti zatápaniu viníc vodou zo zanesenej Struhy a odvodnením územia v južnej časti. Tým je umožnené obrábať celú príslušnú plochu poľnohospodárskou technikou. Čiže nielen prenajatú plochu, ale aj plochu okolo 6,0 ha patriacu súkromným osobám. Ešte nám ostáva „oživiť“ studničku v tomto území. Toto sú bonusy, ktoré sú popri záchrane viníc ďalšou pridanou motiváciou.

Záverom krátka poznámka k majetkovoprávnym vzťahom. Vychádzame vždy z dohôd s majiteľmi. Sledujeme tiež aj zmeny vzťahov, ktoré nastali za socializmu pri sceľovaní pozemkov. Z pôvodne na štát zapísané poľné cesty sa stali aj vinicami a vinice viacerých vajnorákov sa stali cestami! Toto potrebuje korektné riešenie. Budeme to sledovať, lebo to môže byť „horúca“ téma už v blízkej budúcnosti. V tomto roku očakávame viacej sprievodných akcií, kde bude možnosť ochutnať naše vína a zároveň tým podporiť záchranu vinohradov. Držme si palce navzájom.

Fekete a Máťuš pri usmernení prác pri čistení Struhy

Vajnory v Krakovanoch

Text: Elena Karácsonyová
Snímka: FB Podobenka z Vajnor

Počas víkendu 7. – 8. mája 2022 sa uskutočnil v Krakovanoch siedmy ročník Festivalu paličkovanej čipky s medzinárodnou účasťou, ktorý organizuje občianske združenie „Bábence“ Krakovany. Je nám veľkou ctou, že tento ročník bol venovaný vajnorskej paličkovanej čipke. Do Krakovian sme sa teda vybrali i my, členovia Podobenky a ďalší hostia z Vajnor.

V miestnom kultúrnom dome sme obdivovali jemné práce čipkárk a čipkárov z viacerých kútov Európy, ktorí sa tu stretli, aby predstavili svoju tvorbu, vymenili si skúsenosti a naučili sa nové techniky. Počas festivalu sa konalo niekoľko kurzov – návštevníci mohli vyskúšať základy paličkovania, naučiť sa techniku krakovianskej paličkovanej čipky i paličkovať šperky. Pod vedením Jarmily Rybánskej z ÚLUVu sa konal kurz paličkovania čipiek z Vajnor a seminár o vajnorských čipkách. Nechýbala ani módna prehliadka – zo svojich prác ju pod názvom „30 rokov v čipke“ pripravili členovia Vzdelávacieho spolku umelckých remesiel z Prahy.

Súčasťou festivalu bolo i niekoľko krátkodobých výstav – „Provokácia v čipke“ (Bistra Pisancheva, Bulharsko), „K 30. výročiu založenia spolku“ (Vzdelávací spolek umelckých remesiel, Praha, Česká republika) a súťažná výstava „Spomienka na Mišíka“ (pri príležitosti 30. výročia úmrtia významného čipkára Ing. Vítazoslava Mišíka z Piešťan). V súkromnom etnografickom múzeu „Za krakovskú bránu“ bola počas festivalového víkendu otvorená dlhodobá výstava „Čipky z Vajnor“.

O skvelú atmosféru sa počas „čipkárkeho víkendu“ starali aj účinkujúce folklórne súbory a skupiny. Samozrejme, nemohli sme chýbať ani my, Vajnoráci – v sobotnom programe sa predstavila Podobenka z Vajnor s pásmom detských hier, oberačkou a oldomášom a zmesou vajnorských piesní. Deti boli fantastické, pre mnohé z nich to bolo prvé „veľké“ vystúpenie pred obecnosťou a zvládli ho na jednotku (s hviezdíčkou). Hostí festivalu pozdravila v mene Mestskej časti Bratislava – Vajnory Soňa Molnárová, zástupkyňa starostu.

Pred Múzeom v Krakovanoch

Zvedaví sme boli i na výstavu vajnorských čipiek v krakovianskom múzeu, ktorú pripravili Gabika Zemanová a Jarka Rybánska. Pozreli sme si ju spoločne s „podobenkárskymi“ deťmi, ich rodičmi a celou vajnorskou výpravou. Túto možnosť máte i vy – výstava potrvá do 31. októbra 2022.

Etnografické múzeum zaujalo deti i dospelých – prezreli sme si nielen „vajnorskú“ výstavu, ale i kroje z Krakovian, dobový interiér i hospodársky dvor. Deťom sa páčilo najmä poľnohospodárske náradie, ktoré už z dedinských dvorov u starých rodičov nepoznajú.

Sobota v Krakovanoch bola pre nás príjemne a užitočne stráveným dňom. Pre mnohých bola prvým výletom po viac ako dvoch rokoch obmedzení, pre niektoré deti dokonca prvým veľkým výletom s kolektívom. A tak sme si ju aj patrične užili – s dobrou náladou a s pesničkami nielen na javisku, ale i v autobuse, ako to na správnom výlete má byť. A v nás dospelých zostal dobrý pocit z toho, že kým sú ľudia ochotní venovať sa šíreniu tradícií, kým máme šikovné deti, ktorým ich môžeme odovzdať, máme stále nádej na zachovanie nášho kultúrneho dedičstva aj do budúcnosti.

Stretnutie seniorov s pánom farárom

Text: Jozef Horváth **Snímka:** archív

Združenie kresťanských seniorov Vajnory 1. júna o 19:30 zorganizovalo pre verejnosť stretnutie s pánom farárom Jozefom Kováčikom v „jeho“ priestoroch vo farskom klube.

Stretnutie otvoril predseda vajnorského klubu kresťanských seniorov pán Martin Lauko. Program sa začal husľovým vystúpením mladého Šimona Baču. Stretnutie ďalej moderoval a pána farára „griloval“ herec Jozef Šimonovič. Prvé otázky sa týkali jeho štúdia teológie v Bra-

tislave a v Ríme a štúdia na Fakulte Sociálnej inštitucionálnej komunikácie. Zaujímavé bolo aj rozprávanie o jeho práci ako programového riaditeľa TV LUX, i o tom, ako sa 1. júla minulého roka stal vajnorským farárom a prečo sú mu Vajnory veľmi blízke.

Pán farár nás prekvapil svojím záujmom o šport, najmä o hokej a aj rozprávanie o jeho zbierke dresov slovenských hokejistov z NHL.

Stretnutia sa zúčastnilo asi 40 ľudí, medzi nimi aj pán starosta Michal Vlček a jeho zástupkyňa pani Soňa Molnárová. Prišiel medzi nás aj Peter Mach, predseda Združenia

kresťanských seniorov Slovenska. Po oficiálnej časti sme ešte zotrvali pri malom pohostení v družnej diskusii.

*O včielkach, včelároch a čo s tým súvisí,
rozpráva docent Peter Drábik (3)*

Výsledky včelárovej práce

Text: Peter Drábik

Snímka: archív

Priznám sa, píšem ako sa hovorí, z rýchlika. Včelársky koniček v mesiacoch máj, jún dá ozaj zabrať. Ešte k tomu sa musí aj pracovať. Vďaka Bohu mám na kurze včelárenia v rámci Univerzity tretieho veku na Ekonomickej univerzite v Bratislave veľmi šikovných a učelivých študentov, ktorí mi už v mnohých veciach veľmi pomáhajú. Veľká vďaka im za to!

A teda prečo taký zhon? Máme tu prvé medobrania. Dnešný nadpis je príznačný. Tak, ako sa včelár o svoje včielky starať, taký žne výsledok. Včelári, ako som aj ja, ktorí máme túto záľubu viac pre radosť zo včielok, ako z medíku, sa tešíme nielen z tohto tekutého zlata, ale aj zo zdravých a silných rodín. Áno, práve teraz sú rodiny v plnej sile. V závislosti od lokality umiestnenia včelstiev, prichádzajú prvé medobrania. V bratislavskej Petržalke sme mali prvé agátovo-gaštanové medobranie 26. mája. Včielky nanosili pomerne veľa nektáru aj z ovocných stromov a prvých jarných lúčnych kvetov, ale ja im medík z nich nechávam. Keď sú včielky v plnej sile a blíží sa kvitnutie agátu, nastavujem medník s prázdnyimi súšami. Potom sa modlím. To doslova. Aby nám ten agát zas neopršal. To sa žiaľ stáva pomerne často. Tento rok sa počasie u nás na včelnici a v okolí zľutovalo. Keď bol medík v plástoch pekne vyzretý, čiastočne zaviečkovaný, dali sme sa do práce. Dvadsať (asi aj viac) rúk začalo od rána krásny deň – medobranie. Z desať rámkového medníka sme včielkam vybrali päť až šesť plástov. Následne šikovné ženské ruky sa pustili do odviečkovania hrebienkami či vidličkami. Potom šup do medometu.

Všetkým Vám prajem, aby ste sa nadýchli nad medometom, keď sa prvý medík vytočí a poklop medometu otvorí. Zmes vôní a všetkého veľmi zdravého, Vás úplne opanť a srdiečko začne biť na vyššej frekvencii. Keď ochutnáte práve vytočený medík, tak Vám vôbec nevedí, že všetko naokolo je lepkavé a čaká Vás veľa upratovania. Tak aj bolo. Do obeda bol medík vytočený, dvakrát prefiltrovaný cez jemné sitá a naplnený do nerezových nádob. Potom sa umývalo a umývalo. Medík sa necháva pár hodín

odvetrať, až potom sa na nádobu umiestni poklop. Spolu s Jožkom Bezákom (srdečne ho pozdravujem) sme podvečer vrátili vytočené plásty do medníkov.

Pravidlo číslo jeden pri medobraní – nedajte včielkam podnet na rabovku. Všetko robte vo vnútri, nekvapkajte medík vonku pri včielkach po zemi, úloch. Neumyté veci nevykladať von. Pracovať v absolútnej čistote vonku i vo vnútri. Týždeň po medobraní sme robili prehliadku včelstiev. Zamerali sme sa na plodisko. Či máme matku, či kladie, či sa včelstvo rozvíja správnym smerom a je zdravé. Trúdiv sme posielali sa trošku preletieť (jednosmerne). V odložencoch sme mali nejaké matky na svadobných preletoch, tak nech sa chlapi snažia. To píšem trochu na odľahčenie. Z najsilnejších rodín, kde matka silne ploduje, sme urobili ešte pár odložencov. Nové rodinky nájdú svoje miesto u našich začínajúcich včelárov z kurzu. Neustále zveľaďujeme prostredie včelnice, vysádzame nové rastliny, udržiavame trávny porast a v neposlednom rade sa pripravujeme na medobranie číslo dva u nás – lipu.

A keďže je to v tomto čísle o medobraní, tak sa pozrime na medík. Myslím, že o mede ako hlavnom produkte včiel, ktorý odobráme, je popísané veľmi veľa. Aj vo Vajnorských novinkách, keď sme písali o zlatej medaile pre vajnorský lipový med. Jeho liečivé účinky sú všeobecne známe. Okrem

liečivých účinkov ma široký záber aj v gastronómii. Dôležité je ho spracúvať a konzumovať tepelne neupravený. Tak nestráca na svojich liečivých účinkoch.

Skúste medík používať všade tam, kde potrebujete prisladiť, či netradične dochutiť jedlá, ktoré sú vo svojej podstate chuťovo neutrálne alebo slané. Nebráňte sa experimentovaniu pri zálievkach na šaláty, mäso, ryby. Objavíte nové chute, ktoré si Vaša rodina zamiluje. Keď máte dobrú domácu pálenku, naložte všetko to, čo zostane z odviečkovania plástov, do sklenenej nádoby a zalejte pálenkou. Nechajte pár týždňov postáť. Prefiltrujte a ochutnajte. Výborná odviečkovanica je na svete. Široké možnosti využitia má med aj v lekárskej kozmetike. Tak skúste aj vy medík používať tam, kde ste ho doteraz neobjavili.

A ešte mnohokrát opakované. Cukornatenie a tuhnutie medu je jeho prirodzená vlastnosť. Niektorý cukornatie skôr (repa), niektorý takmer vôbec (agát). Neodmietajte med od Vášho overeného včelára, keď už nie je v tekutom stave. Nič mu nechýba. Ak ho chcete znovu dostať do tekutého stavu, postupne ho ohrievajte vo vlažnej vode do 40 °C. Nikdy nie viac! Na záver jedna zaujímavosť. Vedeli ste, že ľudia med používali už pred viac ako 15 000 rokmi? Fresky nájdené v Španielsku v Pavúcej jaskyni v Arane toho dôkazom – znázorňujú vyberanie medu divým včelám. **Pekné leto.**

Nedeľa plná hudby

Text: Igor Roy
Snímka: archív

Po dvojročnej prestávke spôsobenej pandemiou koronavírusu sme sa v nedeľu 26. mája 2022 opäť stretli v Malej sále Domu kultúry vo Vajnoroch pri tradičných Odrážkach v zrkadlách, kde hositeľ večera Igor Roy privítal najznámejšiu svokru, speváčku, herečku a komičku pani Gizku Oňovú a hudobného skladateľa, aranžéra a dirigenta Pavla Zajáčka.

Napriek svojim stále nabitým pracovným povinnostiam si našli čas a zavítali medzi nás do Vajnora. Hoci bola atmosféra komorná, nič to neubralo z príjemne prežitého večera, plného zábavy a hudby. Pani Gizka Oňová, ani napriek čerstvo zlomenému malíčku na nohe, nestratila nič zo svojho temperamentu a zaspievala krásne slovenské polky, porozprávala o svojich začiatkoch i o tom, že jej vzťah k Vajnorum je bližší, akoby sa mohlo zdať, keďže tu žije jej bratranec a začiatkom deväťdesiatych rokov do Vajnora aj s pani Majdou Pavelekovou často jazdili skúšať estrádny program k nášmu Vajnorákovi, imitátorovi a spevákov Stanovi Vitálošovi. Taktiež zaspomínala i na pani Majdu Pavelekovú, ktorej, ako sama vraví, vďačí za svoju kariéru, ktorá je skutočne pestrá. Okrem spevu sa pani Gizka venuje i herectvu. Najskôr začala v muzikáli Mníšky, neskôr účinkovala na javisku divadla Nová scéna v slávnej Ťapákovskej hre Kubo

a momentálne s mnohými známymi herečkami účinkuje v komédii Klimaktérium. Predstavila nám i svoju ostatnú kuchársku knihu a prezradila, ako sa k písaniu „kucháriek“ dostala, a zaspievala i zopár piesní z posledného CD albumu, ktorý prítomným na záver večera popodpisovala. Pavel Zajáček je mnohým známy hlavne z populárnej relácie Ivana Krajíčka RE-PE-TE, ktorá sa na našich obrazovkách pravidelne objavovala v deväťdesiatych rokoch a pre ktorú aranžoval väčšinu skladieb a dirigoval sprievodný orchester tejto veľkolepej hu-

dobno-zábavnej relácie, ktorá opäť do povedomia dostala mnohých už zabudnutých spevákov a speváčky, ale otvorila brány aj pre nové tváre. Ale málokto asi tušil, že pán Zajáček je aj úspešný hudobný skladateľ a zoznam jeho diskografie pokryje štyri strany formátu A4. Jeho skladby sa dostali aj na prestížny hudobný festival Bratislavská lýra. Už od roku 1972 so svojimi súrodencami hrali a tvorili výbornú hudbu v kapele Za-ja-ce, z ktorej nám predstavil pár hudobných ukážok. Keďže je pán Zajáček aj multiinstrumentalista, predviedol nám i hru na harmoniku a skladbou Summertime prekvapil i svojím sólom na pozaunu.

Zástupkyňa starostu našej mestskej časti pani Ing. Soňa Molnárová sa s účinkujúcimi na záver rozlúčila slovami: „...ďakujem za krásny večer a dobrú náladu, ktorou začneme nový týždeň...“ a mala pravdu. Energia a dobrá nálada sa hádam v každom, kto prišiel v nedeľu do Domu kultúry vo Vajnoroch, preniesla aj do nasledujúceho dňa.

Na záver by som ešte rád poďakoval našej stálej sponzorke pani Kataríne Močkovej, za skvelé praclíky, ktoré sú od začiatku fungovania Talkshow akýmsi symbolom – logom a reklamnej agentúre Commercium.sk za lunárne kalendáre a diáre Krásna pani, ktoré pre našich Vajnorákov venuje rok čo rok. Veľké poďakovanie patrí hlavne mestskej časti Bratislava-Vajnory a vajnorskému divadlu za spoluprácu pri tomto projekte.

Teším sa na stretnutie s Vami, milí Vajnoráci pri ďalších stretnutiach so zaujímavými a inšpiratívnymi osobnosťami.

Sonda do antroponymie Vajnor (3)

Text: Michal Slivka
Snímky a ilustrácie: archív

ZAMESTNANECKÉ MENÁ

Pomerne veľkú skupinu tvoria tzv. zamestnanecké mená, dodnes hlavne Takáčovci (Tkáč), Bednárovci (v r. 1720 aj Bodnár v maď., azda kolár) a Rybárovci (14 mien). V zozname z r.1715 figuruje aj Michal Tesár a Molnár (maď. = mlynár). Priezvisko Uhlár má západoslovenskú nárečovú podobu, t. j. uhliar, ktorý páčil drevené uhlie na hone Uhlisko (povedľa je dnešná Uhliská ul.). Muzikantské mená s príponou – ek, ako Gajdušek a Hudaček (hrajúci na husliach, ktorých vystriedali dychové hudobné nástroje – v r. 1715 je Pavol Hubáček). V súpise mien z r.1715 figuruje aj Martin Vajda, čo je maďarské slovo prevzaté zo slovančiny – vojvoda = vodca vojenskej skupiny. Priezvisko Panák vyjadruje akúsi stavovskú príslušnosť „pána“, ale môže byť aj prezývku, teda ironickým pomenovaním. Azda aj meno Štellár, z nem. Stelle s úradným či nejakým vplyvným postavením. Alebo v skratke remeselník – kolár = Stellmacher? V širšom slovenskom priestore objavujú sa tzv. predikátne mená (prídomkové), vznikajúce z miestnych názvov a pridaním koncovky – sky (ski). V šľachtickom prostredí už od konca 14. storočia, napr. Podmanický, Svätójánsky, Smrečanský a i. V prameňoch sa vyskytujú s latinským designátom „de“ alebo nemeckým „von“. Takým je dodnes meno Vajnorský, v prameňoch aj Zavecký, Jaslovský, novšie aj Lelovský (pôvod azda vo Veľkom Léli okr. Komárno alebo Horné Lelovce, dnes súčasť Novák).

Už od stredoveku mali bratislavskí mešťania svoje vinohrady v chotári Vajnor. A tak sa dostali nemecké mená, dodnes v početnom zastúpení (Bruder – 41 mien) v prameňoch foneticky Pruder, Fašung 48 mien, Bajbar 17 mien, Lobpreis, Krispenger, Ebner, Kafan (azda v skratke Kaufman – obchodník). Nemecké slovo Bruder označuje brata a zaraďuje sa medzi priezviská príbuzenského vzťahu (ako sú Stríčko, Zať/ko, Dedo, Baba – Babjak). V prameňoch je aj v maďarskej forme Barát, čo v preklade znamená priateľ, ale aj mních. Etymologický výklad priezviska Fašung sa na prvý pohľad javí, že pochádza z nemčiny Fasching, t. j. zloženina „fasten“ – postiť sa + gang – chod, s pôvodným výz-

Kohút

namom bol to príchod – začiatok pôstneho obdobia (začína Popolcovou stredou). Historický slovník slovenského jazyka ponúka iný výklad nemeckého slova fasung, že sú to obriny, alebo debnenie na nákladnom voze. Jazykovedec M. Majtán (Naše priezviská, 2014, s.34) vidí pôvod priezvisk Faška, Faško v slove faš, ktoré patrí tiež do príbuzenskej terminológie s významom „manžel ženinej sestry“, teda švagor. Bajbarovci patrili ku zámožnejším Vajnorákovi a podľa majiteľov boli nazvané aj väčšie hony: Bajbarske, Bartalske, či Baričovske. Zložené priezvisko Beibar, Bajbara má nemeckú predložku – bei, teda bývajúci „Pri bara /barine/“.

Intravilán obce donedávna tvorili stojaté vody – bariny, jednak v strede ulicovej zástavby a v okolí kostola. Zapisovateľ takto

„hovoriaceho“ mena bývajúceho v uvedenej podobe. Tvorenie takýchto domácich podôb možno vidieť u priezvisk napr. Bahna, Hlina /-ka, Skala, Podskalský a i. Poznáme mená ako Pribela (pri bielej vode), Podhradský, Podlesný, Podhájsky. Priezvisko Orth, známe aj v Bratislave a na Záhorí, je z latinu „ortus“ – pôvodný, teda miestny obyvateľ (nemecky Wohnort = bydlisko). Niektoré odlišujú (nie) pôvod, napr. Príjdený, Pristaš, teda nie domorodec. Zaujímavú skupinu predstavujú priezviská (pôvodne azda prezývky) tvorené častejšie metaforou priamo v pomenovaní zvierat a vtákov alebo rastlín. Jedným z najstarších doložených mien tohto typu – z voľne žijúcich zvierat je Vlček a Srna. Pokiaľ vlk je v kresťanskej symbolike personifikovaný ako démonické zviera, srna (ako aj jeleň) je príkladom bratskej mi-

losti (v biblickej Piesni je priam výzva /2,11/: buď srne podobný alebo jelenčatú). Inde sú aj mená Kôň, Koník, Vol, Volko, Bujak, Baran/-ec, Kozol teda domáce zvieratá. Medzi ne sa radí aj meno Kohút, ktorý je v Jóbovej knihe /30,36/ symbolom inteligencie a múdrosti, a pripísané sú mu magické moci.

Rozšírené je aj meno Vrabec, Vrabel, Vrablec. V monastickom prostredí bol vrabec považovaný za ostrážiteho vtáčika (podobne ako stehlík, v urbári z roku 1767 je uvedený Pavol Stehlík), ktorý pre členov rehoľnej komunity mal označovať skromnosť. Jazykovedec M. Majtán ho považuje za prezývku z prirovnania „ak niekto bol malý, málo zjedol, podskakoval ako vrabec“ (2014, s.102). Kukučka vo všeobecnosti symbolizuje satana, iste ľahochosti, pretože si nevie vystať vlastné hniezdo. Ale zvestuje jar a kukaním označuje roky na prežitie. Mnohé hanlivé či nevhodné mená sa menili. Spomeniem len biskupa Mariána Blahu (1869 – 1943) s pôvodným menom Blcha. Keď ho v roku 1921 vysvätili za banskobystrického biskupa, zmenil priezvisko na Blahu (= blaženého, oblažujúceho). Iný biskup – Michal Buzalka, ktorý bol v rokoch 1920 – 1922 farárom vo Vajnoroch, nesie meno podľa rastliny buzalka/bazalka. Veľa mien je odvodených od rastlín, plo-

dov a stromov (Slivka, Hruška, Sosna, Vrba, Huba a iné).

Medzi najstaršie vajnorské priezvisko sa radí aj Axamit, ktorého zápis je z roku 1715 ako Akszamet a doslova vyjadruje rastlinu starolat. exametum. Aksamiet/nica je pomenová podľa sfarbenia svojich kvetov. Do tejto kategórie patrí aj priezvisko Šiška ako semený plod ihličnatých stromov. Pôvodné meno prešlo zápismi do podoby dnešného mena Žiška, ktorých počet vo Vajnoroch vykazuje až 26 priezvisk. Zápisy z 18. storočia sa menili: najstaršie Siska (z r. 1715), Zisca (1720), Ziska (1767), teda nie je v nich maďarská spoluhláska „zs“ /ž/, ani nemecká „sch“, takže ide o fonetické nárečové vyjadrenie Šiška. Predložená antroponymická analýza je len istým pokusom o priblíženie starších a dodnes frekventovaných vajnorských mien, ktoré si v budúcnosti vyžadujú podrobné spracovanie a štatistické vyhodnotenie v ich časovom vrstvení. Nech aj tento príspevok je istým podnetom ku zrealizovaniu požadovaného cieľa.

--

Literatúra:

– Vincent Blanár: *Vlastné meno vo svetle teoretickej onomastiky*. MS Martin 2009.

– Milan Majtán: *Naše priezviská*. Bratislava 2014

Hudáci, gajdy

– Michal Slivka: *Pohľady do stredovekých dejín Slovenska*. MS Martin 2013, s. 97 n. – *Uctievanie svätých na Slovensku*

– Maria Malec: *Imiona chrześcijanskie w średn.Polsce*. Kraków 1994

Z dávnej a nedávnej minulosti Vajnor

Text: Ing. Jozef Horváth

Snímka: archív

Združenie kresťanských seniorov Vajnory v spolupráci s miestnym úradom a miestnou knižnicou zorganizovali dňa 20. 4. 2022 o 19:00 h prednášku doc. PhDr. Michala Slivku Z dávnej a nedávnej minulosti Vajnor.

Stretnutie moderoval JUDr. Martin Lauko, ktorý uviedol Michala Slivku, verejnosti známeho najmä archeologickým prieskumom v lokalite zaniknutého kartuziánskeho kláštora na Kláštorisku v Slovenskom raji a oceneného mnohými vyznamenaniami za jeho všestrannú obetavú prácu.

Prednáška, ktorá bola pôvodne plánovaná v malej sále kultúrneho domu, sa vzhľadom na aktuálnu potrebu týchto priestorov pre odídencov z Ukrajiny presunula do sobášnej siene miestneho úradu, čo bola celkom príjemná zmena. O prednášku prejavil záujem pomerne veľký počet účastníkov, ktorých zaujal pôvodný služobný názov obce z 12. - 13. storočia „Prača“ podľa služobnej povinnosti „práčov“ liturgických rúch pre kapitolu. Zmena názvu obce v 16. storočí na „Vajnory“ (z nemeckého „wein“) podľa služobných vinohradníkov potešila aj prítomných členov Vajnorského vinohradníckeho spolku.

Zaujímavé boli aj informácie o náleziskách hrobov a predmetov vo vajnorskom chotári na Tomanovej ulici, pri stavbe obchodného centra Tesco a na iných miestach. Vajnorskou históriou dýcha

aj vajnorský kostol, ktorý pôvodne postavili mimo hlavnej ulice, na vyvýšenine, ktorú obklopovali bariny. V minulosti bol zasvätený sv. Ladislavovi, v súčasnosti je zasvätený Sedembolestnej Panně Márii, patrónke Slovenska. Rekonštrukciu interiéru kostola z r. 2007 si mnohí pamätáme, ale to, že v novej dlažbe sú farebne odlišné obrysy kostola zo 14. storočia, mnohí z nás nevedeli. Pán Slivka spomenul aj kaplnky a kríže, ktoré dali obyvatelia Vajnor postaviť v minulosti.

Ešte hodnú chvíľu po prednáške sme spolu zotrvali a diskutovali. Bol to pekný večer.

Rozhovor s Ľubomírom Mäkkým, zakladateľom online magazínu Hiking.sk

Rovinné Vajnory majú svoju dolinu i horu

Text: Stanislav Bachleda

Snímky: Ľubomír Mäkký, Soňa Mäkká, Tomáš Benedikovič / Denník N

Hiking.sk je internetový magazín o pešej horskej turistike a príbuzných aktivitách v prírode (hiking = turistika). Venuje sa hlavne slovenským horám. Vajnorák Ľubomír Mäkký ho založil v roku 2002 so svojím kamarátom Martinom Šachom počas štúdia na vysokej škole. Tento nápad dostali na hrebeňovke Nízkych Tatier na vrchu Veľká Vápenica. Pomohol im pri tom aj Boris Meluš, uznávaný dizajnér a laureát Národnej ceny za dizajn. Teraz ho vedie spolu s manželkou Soňou.

► Uplynuli teda dve desaťročia od momentu založenia vášho magazínu. Príbližme trochu jeho zameranie a obsah.

Za spomínané obdobie sme si vytvorili tím asi tridsiatich stálych prispievateľov. Potom sú to desiatky až stovky jednorazových prispievateľov, ktorí sa chcú podeliť o svoje zážitky z hôr aj ináč, než len na sociálnych sieťach. Nebudem neskromný, ak poviem, že sme najnavštevovanejší turistický portál na Slovensku s pokrytím aj tých najne nápadnejších lokalít. Príspevky majú rôzny obsah i rozsah – počnúc krátkymi informáciami až po rozsiahlejšie reportáže. Populárne sú aj poviedky z horského prostredia, ktoré sme neskôr vydali knižne. Neurčujeme rozsah, ani formu príspevkov, aj keď uplatňujeme isté štandardné prístupy, napríklad viacstupňovú editorskú kontrolu – faktografickú, štylistickú i jazykovú, ale umožňujeme značnú voľnosť v prístupe k tvorbe článkov a výberu tém, čo je pre čitateľov zaujímavé.

► Ktoré témy rezonujú najviac?

Najčastejšími sú túry na Slovensku, avšak prinášame články o ochrane prírody, o turistických chatách, prístreškoch a možnostiach prenocovania v horách. Uverejňujeme recenzie na turistické vybavenie i rady pre začiatočníkov. Veľmi rezonujú témy dotýkajúce sa medveďa hnedého i ochrany

Ľubomír Mäkký

lesov v národných parkoch. Turisti kriticky vnímajú, keď sú v národných parkoch obmedzovaní v pohybe, no v tom istom území vidia ako lesníci devastujú lesy a developeri si robia, čo chcú. Cyklisti zas vytýkajú, že kým oni na lesné cesty v národných parkoch mimo značených cyklotrás nesmú, tatrovky plné dreva áno.

► Sme my Slováci dostatočne uvedomelí vo vzťahu k prírode, k jej ochrane, k hodnotám, ktoré od nej dostávame?

Počas dvadsiatich rokov, čo pôsobíme s našim magazínom si myslím, že sa to postupne zlepšuje. Pred zhruba štrnástimi rokmi nám v rozhovore bývalý riaditeľ národného parku Nízke Tatry Marián Jasík povedal, že necíti spoločenskú objednávku pre ochranu prírody. Podľa mňa je to v súčasnosti už úplne ináč. Dnes už turisti i neturisti vnímajú citlivo napríklad ťažbu dreva, najmä ak sa rúbe v národných parkoch.

► Ktoré regióny, i lokality na Slovensku sú najzachovalejšie a ktoré by si žiadali viac starostlivosti? Mám na mysli aj zákon o ochrane prírody a jeho dodržiavanie.

Na papieri má Slovensko zabezpečenú vynikajúcu ochranu prírody. Avšak výnimky sú inštitút, ktorý prírodu najviac poškodzuje. Kto má možnosť si presadiť svoje záujmy, vtedy mu inštitút výnimiek zo zákona o ochrane prírody a krajiny môže dať priestor na to, aby realizoval negatívne veci. Pokiaľ ide o zachovalosť regiónov, nedá sa povedať, že by niektorý bol výrazne zachovalý ako celok. V každom sa však nájdu mimoriadne cenné lokality. Niektoré majú až charakter pralesa. Koncom minulého roka schválila vláda novú Národnú prírodnú rezerváciu Pralesy Slovenska, zahrnujúcu lokality s týmto druhom lesa od východu až po západ krajiny.

► Aj Vajnory sa môžu pýšiť svojim pralesom...

...áno, tu neďaleko v Šúri, ktorý je najväčším jelšovým pralesom v strednej Európe. Technicky síce nepatrí do nášho katastra, ale beriem to tak, že je tu za našimi humnami, máme k nemu vzťah a tak sa dá brať ako náš. Vrátim sa ešte k zachovalosti – sú lokality, lebo je to skôr miestne, než regionálne, ktoré sú zachovalé. Vezmime si také Nízke

Tatry. Hoci sú najväčším národným parkom na Slovensku a majú veľa cenných miest, nájde sa v ňom veľa lokalít zdevastovaných masovým tvrdým turizmom či ťažbou dreva. Podobne aj v ostatných častiach krajiny.

► **Môžete vzhľadom na charakter pôsobnosti vášho magazínu Hiking i na základe podnetov Vašich prispievateľov, alebo aj čitateľov pôsobiť na miestnych organizátorov turistiky, či napríklad aj štátnych lesov a upozorňovať ich na negatívne javy?**

Naše pôsobenie vychádza z veľmi silného environmentálneho povedomia, čo by som prirovnal symbolicky ku genetickej vlastnosti. Našou snahou je propagovať turistiku ako trvalo udržateľnú aktivitu v prírode a horách. Nepublikujeme články z lokalít, kam sa legálne turista nemá ako dostať. Napríklad hrebeňovka Belianskych Tatier. Ak to robia iné médiá alebo jednotlivci, škodia tým nielen prírode, ale aj turistom. Našou snahou je vplývať na komunitu, aby si turisti uvedomovali, čo sa môže a čo by sa robiť nemalo. Pochopiteľne, v našich článkoch popisujeme aj negatívne prejavy, ktoré sa nám nepáčia. Nie je však našim cieľom venovať sa kauzám, ale prezentovať známe i neznáme turistické miesta. Niektoré texty vyvolajú aj diskusiu, lebo náš magazín je aj fórom na takéto prejavy.

► **Pôsobnosť tohto druhu má aj ekonomické pozadie. Ako získavate prostriedky na to, aby ste mohli fungovať. Máte možnosť ich získať aj zo štátnych zdrojov?**

Nikdy sme sa neuchádzali o štátnu podporu. Už viac ako rok sme súčasťou významného vydavateľstva, v ktorom sme získali

Panónsky háj

ekonomickú istotu a zároveň aj veľkú mieru slobody pri publikovaní tém, ktoré môžu niekedy zasiahnuť výraznejšie jednotlivca, i organizáciu. Raz sa stalo, že sme kriticky písali o ferratovom lezení na Skalke neďaleko Kremnice, kam aj v čase uzávery chodili turisti liezť. Podľa nás prevádzkovateľ, ktorým je mesto Kremnica, neurobilo dosť preto, aby sa negatívne vplyvu v hniezdom období dravcov zabránilo, čo malo následne negatívny dopad na rozvoj ferrát v iných regiónoch. Ochránári ich totiž potom nechcú povoľovať. Od kremnickej radnice sme dostali predžalobnú výzvu, hoci sme napísali nič nepravdivé. Museli sme si nájsť právnik, ktorý im odpísal a šlo to do strategiu. Odkedy sme súčasťou veľkého vydavateľstva, nič podobné sa nám neprihodilo.

► **Ktoré slovenské regióny sú podľa Vás i na základe poznatkov Vašich prispievateľov najatraktívnejšie, okrem Vysokých Tatier?**

Nám sa javí, že veľmi atraktívnou lokalitou u nás, aj vďaka pandémie, zásluhou ktorej mnoho ľudí objavilo, alebo obnovilo turistiku, nie sú len Tatry a Fatry, ale aj Malé Karpaty. Nepochybne je to aj tým, že v Bratislave a okolí je najväčšia koncentrácia obyvateľstva. Keď sme v máji vydali článok Pätnásť najkrajších túr v Malých Karpatoch, počas jedného týždňa si ho prečítalo okolo päťdesiat tisíc ľudí. Naše Malé Karpaty sú vlastne dosť rozsiahle, veď sa začínajú ešte v Rakúsku a končia pri Novom Meste nad Váhom. Zahŕňajú nielen lesy, ale aj krasové celky, jaskyne, príťažlivé vrcholy, trávnaté svahy a lúky. Slovom - značná pestrosť a príťažlivosť prostredia.

► **Nemali by byť aj Malé Karpaty národným parkom, nielen Chránenou krajinou oblasťou?**

Na to v tejto chvíli nemám odpoveď, lebo tento priestor možno nespĺňa všetky predpoklady na takéto inštitúty, no to musia posúdiť odborníci. Pre verejnosť je to však neobyčajne pôsobivé prostredie. Výhodou je, že okrem maloplošných rezervácií sa nachádzate len v druhom stupni ochrany a v ňom platí voľný pohyb aj mimo značkových chodníkov. Môžete ísť, kam chcete, vybrať si akúkoľvek trasu a nik vám k tomu nemôže nič povedať. Či je to štátny, súkromný pozemok, trávnatý, alebo lesný porast. Dokonca keď je tam ohradená zvernica, musí byť urobený priebeh ako je napríklad na Hubalovej. Voľný pohyb v tomto atraktívnom priestore môžeme ľubovoľne používať. Pritom je to aj v bezprostrednej blízkosti Vajnora.

Vajnorská dolina

Riedky les nad vinicami

› Sú Vajnory tiež turisticky lákavé?

Nepochybne. Vajnory môžeme rozdeliť do dvoch častí – rovinatú, obývanú a na zvlnenú. Vajnoráci majú aj Márovu búdu a možno to niektorí ani nevedia, aj Vajnor-skú dolinu, ktorou síce nevedie turistický chodník, ale je to veľmi zaujímavá lokalita pre pešiu turistiku aj bicykel. Na úpätí Malých Karpát, tesne nad vinicami, sa nachádza ďalší zaujímavý priestor – riedky dubový les, typický rúnovými útvarmi.

› Čo si možno predstaviť pod pojmom rúna?

Je to naukladané kamenie do formy nízkeho kamenného valu tam, kde kedysi boli viniče, alebo políčka. Karpaty, ktoré sú kryštalickým pohorím, majú veľa kamenia, ľudia ich, pochopiteľne, zbierali a nastavali na hraniciach svojich pozemkov tie útvary, ktorým sa hovorí rúny. Keď vojdete do tohto dubového lesa na jar, zažijete neopakovateľnú atmosféru z rodiaceho sa života. Ocitnete sa dokonca aj pri vrchu, ktorý sa volá Vajnor-ská hora, kúsok od zelenej turistickej značky, ktorá vedie smerom na Márovu búdu. Je to ideálne miesto na prechádzky. Napriek tomu, že sme na rovine, máme svoju dolinu i svoju horu. Okrem toho aj najväčší jelšový prales v strednej Európe. Existuje ešte niekde dedina v meste, ktorá má takéto zaujímavosti?

› Možno ešte nájdete vo Vašom portfóliu ďalšiu zaujímavosť.

Panónsky háj, čo je lokalita na skok z Vajnor. Ide o dubový les, ktorý vznikol na riečnej terase Dunaja. Je zvyškom oveľa väčšieho pasienkového riedkolesa, ktorých už máme na Slovensku minimum. Pod konármi dubov, ktoré tu rástli už v 16. storočí, sa pásol dobytok, ten pomáhal vytvárať jedinečné územie s množstvom vzácných rastlín a živočíchov. Žijú tu napríklad najväčšie

slovenské chrobáky - roháče. Neskôr, keď pastva prestala byť ekonomicky zaujímavá, územie rýchlo zarástlo náletovými drevinami, v ktorých sa duby úplne stratili. V posledných rokoch časť hája vyčistilo Bratislavské regionálne ochranné združenie (BROZ) v spolupráci so štátnou ochranou prírody a začali tu pásť kravy, ktoré územie udržiavajú v jeho typickom vzhľade. Touto časťou územia vedie náučný chodník Klenoty Šúru, môže si ho teda pozrieť aj bežný návštevník. Je tam aj tabuľa pri dube, ktorý tu rastie od polovice 16. storočia.

› Sú Malé Karpaty niečím osobité?

Sú výbornou destináciou aj pre horskú cyklistiku. Dokonca by som povedal, že patrí medzi najlepšie lokality na Slovensku, pretože máme vybudovanú rozsiahlu sieť singlet-

railov, aká v iných pohoriach nie je. Môžete sadnúť na bicykel a len nad Bratislavou prejdete štyridsať kilometrov takmer výlučne po singletrailoch. Ktoré hlavné mesto má takéto možnosti? Z Vajnor sa pritom do Malých Karpát na bicykli dostanete rýchlo cez jurskú cestu, priemyselný park, okolo BEZ-ky a cez vinice. Hoci sa to dá zvládnuť aj s deťmi, hodila by sa tu aj oficiálna cyklotrasa, lebo vznikajú nebezpečné situácie najmä pri stánkovom predaji ovocia, ktoré bráni bezpečnému prejazdu cyklistov mimo frekventovanej cesty na Rybníčnej ulici.

› Nie je horská cykloturistika na úkor lesa?

Patrí medzi trvalo udržateľné spôsoby trávenia času v prírode, tzv. mäkký turizmus. Singletrail je cestička prírodná, neregulovaná, len vyjazdená bicyklom, maximálne vyhrabličkovaná. Všetky jazdné prvky sú len z dreva, hliny a kameňov. Ak by sa tam prestalo jazdiť, zanedlho by ste nespoznali, že sa tam niečo dialo. Les si to vezme späť. Nie je to ako keď sa stavajú zjazdovky či lanovky. Pre singletrail nepadne jediný strom. Výhodou je aj to, že singlet-raily spravujú občianske združenia, ktoré majú k prírode blízko a vedia spolupracovať s ochranármi tak, aby bol vlk sýty aj ovca celá. Cyklisti, tak ako peší horskí turisti, sú spojencami ochrany prírody, hoci ich k tomu vedie možno mierne odlišná motivácia, no cieľ majú spoločný – aby sa zachovala príroda v čo najčistejšej forme.

Na prvý pohľad sa zdá byť ochrana prírody jednoduchá, neproblémová. Skutočnosť je podstatne zložitejšia, ale všetko závisí na nás, ľuďoch, ako sa budeme k prírode stavať, aby sa ona zachovala priateľsky k nám. Zatiaľ sme ešte jej veľkými dlžníkmi.

Vajnor-ská dolina

Navždy odišiel pán Ján Leška

Text: Soňa Molnárová

Snímka: archív

*Až umriem raz, chcem umrieť v máji, bo
V máji umrieť je len sen... Pochovajú
Ma pod kvetami a žialia sotva jeden
Deň. Tvár moja očiam premení sa v tvár
Orgovánov, konvalín. Nebude v máji
Ťažké odísť z tohto sveta rozvalín.*

Je máj, najkrajšie ročné obdobie. Život a smrť, obrovský protiklad. **Pán Ján Leška** sa narodil 14. mája v roku 1935 a 2. mája 2022 navždy odišiel z pozemskeho sveta. Takýto je kolobeh života. A naším údelom je zmieriť sa s tým, že príde čas, keď sa s našimi blízkymi budeme musieť rozlúčiť a zvyknúť si na ich neprítomnosť, naučiť sa kráčať v ústrety budúcnosti bez nich.

Skončil sa jeden ľudský život a my si znovu uvedomujeme, že smrťou jedinca sa na svete nič nemení, ten zostane a pôjde

ďalej aj bez nás. Nesmrteľné je len to, čo po nás ostane – dielo, práca a spomienky. Každý po sebe zanechá výsledky svojho snaženia.

Ján Leška prežil detstvo v rodných Vajnoroch. Jar a leto naplnil prácou starostlivého hospodára. Študoval v Lutíne na Morave, kde sa v SIGME vyučil za strojného zámočníka. Po návrate na Slovensko začal pracovať v strojárňach potravinárskeho priemyslu ako vedúci vývojovej dielne. V strojárňach potravinárskeho priemyslu pracoval do roku 1989, kedy si založil živnosť. Pred dôchodkom pracoval v Miestnom úrade vo Vajnoroch ako vedúci hospodárskej správy. V rokoch 1960 až 1964 bol pán Ján Leška nezávislým poslancom Národnej rady SR a miestnym poslancom vo Vajnoroch. Od roku 2004 pôsobil ako vedúci Klubu seniorov vo Vajnoroch, kde mohol naďalej rozvíjať svoje organizačné schopnosti, pracovať s ľuďmi a pre ľudí.

K jeho najväčšej vášni patrili včely a včelárstvo, túto vášň zdedil po svojom otcovi, neustále si dopĺňal si vedomosti z oblasti včelárstva. Často chodil do základnej školy, kde s nadšením vedel deťom veľmi pútavo rozprávať o práci so včelami.

Na poslednej ceste pána Jána Lešku sme sa pred ním sklonili s hlbokou úctou a vreľou vďakou za všetko, čo pre našu mestskú časť urobil.

Čeť jeho svetlej pamiatke!

Spomienka na hudobníka Jozefa Jánoša

Text: Milena Kinčešová

Do schránok sme dostali letáčik, že 29. 5. 2022 bude vo Vajnoroch vystupovať Pavel Zajáček – dirigent rozhlasového orchestra, skladateľ a aranžér, a Gizka Oňová – speváčka, herečka, moderátorka a zabávačka.

Potešilo ma to z viacerých dôvodov. Tým hlavným bolo, že sa mi vybavili spomienky na moje detstvo a mladé roky, ktoré som často trávil s mojimi rodičmi v Ľudovej škole umenia v Malackách, kde môj otec učil najmä hru na dychové nástroje, ale aj na gitaru a klavíri. Tam som mala možnosť stretnúť aj štyroch bratov Zajáčkovcov, ktorých môj otec Jozef Jánoš učil. Okrem toho otec pôsobil v posádkovej hudbe, poznal sa s množstvom muzikantov, a, samozrejme, na Záhorí založil viacero dychových kapiel.

Občas, pri rôznych príležitostiach, zavítal aj do Vajnor, aby si zahral s vychýrenou vajnorskou dychovkou. Ja som ho zvyčajne často sprevádzala a vtedy sa zrejme vytvoril môj silný vzťah k hudbe, ktorý ma neopustil celý život. Vtedy som ešte ako mladá dievča netušila, že môj ostatný život bude spojený natrvalo s Vajnorami. Navyše to asi osud chcel, že môj manžel pracoval celý život s bratom Pavla Zajačka, Jozefom, výborným harmonikárom a klaviristom. Ďalší brat Marián účinkoval ako bubeník v rozhlasovom orchestri. Jeden čas pôsobili všetci spoločne v ich hudobnej skupine ZA-JA-CE.

Pavel Zajáček sprevádzal Gizku Oňovú na harmonike a pozaune a predstavili publiku prierez rôznych žánrov populárnej a ľudovej hudby. Viacero pesničiek a skladieb mi pripomenulo moju mladosť a pred-

pokladám, že aj väčšine v publiku sa vystúpenie páčilo, spomenuli si na mladosť a veľa pesničiek sme si s nimi spolu zaspievali. Napríklad Môj manžel, Ešte sa nevydáam i zmes slovenských poliek.

Čas nám rýchlo ubehol, ako tradične na každom koncerte, na ktorom sa človek dobre cíti. Po koncerte sme si s pánom Zajáčkom a Pani Oňovou pospomínali na študentské časy na konzervatóriu a na známych hudobníkov, ktorých spoločne poznáme.

Dúfam, že tak ako pre mňa, aj pre prítomné publikum to bolo príjemné osvieženie našich bežných starostí a budem sa tešiť na ďalšie podobné podujatie, ktoré Miestny úrad v spolupráci s vajnorským divadlom zorganizuje.

Osudové spojenie osvietenej osobnosti Ferdiša Jurigu s Vajnormi (1)

Mladosť, študentské roky, kaplánovanie

Text: Stanislav Bachleda

Snímky: archív

„Keď vzácnejší cudzozemský hosť príde do Bratislavy a chce vidieť Slovenský národ, zavezu ho do Vajnôr, aby si odniesol dobrý dojem o našom národe. A celkom správne. Keď chceme vzbudiť oproti nášmu národu úctu, nie jeho biedu, špinu a zaostalosť máme svetu ukazovať, aká sa objavuje. Treba ukázať Vajnory – Vajnorákov. A k tomu cieľu treba Vajnorákov a vajnorskú obec zvlášť pestovať, aby zostala aj naďalej vzornou obcou...!“

Meno Ferdiš Juriga a Vajnory sú nerozlučne späté už viac ako jedno storočie. Táto významná a výnimočná osobnosť zanechala výraznú stopu v charaktere obce, v črtách skupín i jednotlivcov. Ešte pred samým príchodom do Vajnora v roku 1913 sa Ferdiš Juriga intenzívne zaujímal, pochopiteľne o mnohé dediny, obce a mestečká na Slovensku z hľadiska podnecovania a rozvoja národného cítenia, ale Vajnory sa stali už pred jeho pôsobením v tejto farnosti akýmsi prototypom národného cítenia i jeho pestovania. Aj napriek tomu, že okolnosti a udalosti sa ešte nediali podľa jeho predstáv. Našli sa skupiny s citeľne odlišnými názormi nielen medzi dospelými, ale aj medzi deťmi. Dokonca i v rodinách samých boli rozdielne názory na to, ako prejavíť svoju nacionalitu. To všetko čakalo na Jurigovo pôsobenie i riešenie situácie.

Pripomeňme si najprv niekoľko detailov z počiatkov Jurigovho života. Ferdiš Juriga pochádza z Gbelov pri Holiči neďaleko Šaštína. Narodil sa dvanásteho októbra 1874. V knihe Blahozvesť kriesenia slovenského národa a slovenskej krajiny, vydanéj Nakladateľstvom Urbánek a spol., Trnava v roku 1937 sa píše „Pri krste dali mu rodičia že vraj „pekné“ meno Ferdinand, čo sa vo Gbeloch vyslovovalo Ferdiš. Tomu menu sa Juriga vždy tešil, lebo vraj keby sa bol menoval Vendelínom Krupicom, nikdy by nebol býval z neho Ferdiš Juriga. A preto neskôr ako kňaz

Ako študent prvého ročníka bohosloveckej fakulty na Pazmaneu vo Viedni

vždy rozličné pekné mená vyhľadával deťom krstencom, aby vraj Slováci neboli sami Janovci, ako by viac svätých ani nepoznali“.

Narodil sa a žil v období keď uhorská vláda stupňovala maďarizáciu rušením slovenských škôl a Slovenskej Matice. Maďarský ministerský predseda, gróf Tisza, sa povýšenecky a ponižujúco vyjadril - Slovenského národa niet. Je zaujímavé, že práve Juriga onomu ministrovi zoči voči hovorí - Slovenský národ je a na základe sebaurčovacieho práva národa žiada si a chce si utvoriť svoju štátnu pospolitosť na území, na ktorom je usídlený. Tak sa aj stalo, ale až trochu neskôr.

Jurigovci vynikali zvlášť silou osobnosti, odvahou a vtipnosťou. Tieto vlastnosti nepochybne zdedil a rozvíjal aj mladý Juriga. Vzdelávanie si začínal osvojovať ako sedemročný v Ostrihome, kde bol jeho strážcom i zástupcom rodiny národne uve-

domelý, osvietený a sociálne citiaci kanonik Ján Juriga, brat Ferdišovho starého otca. Neskôr pokračoval na gymnáziu v Trnave a po úspešnej maturite - počas celého štúdia bol síce vynikajúci študent, ale aj veľký beťár, ktorý sa nevyhýbal žiadnym pestvám - ho poslali študovať na viedenské Pazmaneu, kde sa schádzali najlepší študenti seminaristi z celého Uhorska.

Budúci kňazi a vedci sa príznačným spôsobom usilovali vyniknúť vo vedách, čo bolo typickým javom tohto ústavu. Juriga táto atmosféra priam uchvátila a nečudo, že sa neochvejne pustil do odhaľovania tajov jednotlivých predmetov. Nebol by to Juriga, aby nevynikal nad ostatnými. Patril k úzkemu kruhu nadaných a úspešných študentov, čo si primeraným spôsobom všímali aj pedagógovia. Je známe, že z 32. predmetov počas celého štvorročného štúdia z tridsiatich urobil skúšky na jed-

Vpravo matka F. Jurigu Mária, rod. Hurbanová, v strede sestra Mária, vľavo švagriná

notku. V jeho napredovaní mu bol vzorom aj najvyšší predstavený Pazmanea Anton Drexler, neskorší bratislavský kanonik.

Atmosféra Viedne bola pre mladého vedátora i budúceho kňaza žičlivá, avšak aj problematická. Tu sa začali citelnejšie prejavovať jeho národné city. Spolu s českými študentmi dávali neraz demonštratívne najavo svoje slovanstvo, čo sa prejavilo aj v roku 1896 počas pripomínania príchodu Maďarov do Uhorska, keď odmietli spievať maďarskú hymnu.

Ale nielen vo Viedni demonštroval svoje slovanstvo a príslušnosť k slovenskému národu. Zároveň bol kritický voči vtedajšej pasivite, nepriebojnosti a nedostatočnej uvedomelosti medzi ľuďmi všetkých vrstiev. Už po maturite sa angažoval v politickom dianí na rôznych ľudových zhromaždeniach a napriek ohrozeniu, že bude trestaný, otvorene sa rozprával po slovensky aj na verejnosti. Ba, dokazuje to aj pred vrchnosťou, za čo sa mu dostane neraz vyhrážok.

Kaplán v Slovenskom Mederi

F. Juriga na fotografii v slávnostnom vajnorskom kroji. Za ňu ho predovlali pred cirkevný súd

Pamätným počínom Jurigovým bola jeho iniciatíva obnoviť velehradské púte spolu s priateľmi z Čiech. Ony naňho silno zapôsobili už počas jeho prvej návštevy Velehradu v roku 1894, keď ich srdečne privítali českí národovci. Odvtedy chodil na Velehrad pravidelne a s týmto pútnickým miestom sa spája aj jeho prvé verejné, rečnícke vystúpenie. Už vtedy – krátko po skončení prvého ročníka na Pazmanau – sa uňho prejavovali zrejme, hoci ešte mladické vodcovské črty.

Do príchodu do Vajnor však uplynulo ešte niekoľko dlhých rokov. Po skončení Pazmanea sa stal kaplánom vo Veľkej Mani, nasledoval Budaörs so silným nemeckým etnikom, odkiaľ ho poslala cirkevná vrchnosť do Levíc. Po roku pôsobenia nasleduje farnosť v Slovenskom Mederi. Tu prevládalo slovenské živel i mnohé neduhy a tak založil Spolok striezlivosti i spolok úverkový či mládenecký v duchu svojich sociálnych úmyslov a ozdravovania národa. Ani vo Veľkom Mederi nepobudol viac ako rok a tak nasleduje jeho prvá veľká štácia v roku 1902 – Prešporok, odkiaľ prichádza v roku 1905 do Vajnor, kde „Lud je mimoriadne švárný, vzdelaný, mravný, úctivý, pracovitý, umelecký a pomerne bohatý, krásny jak telesne tak duševne pre vrúcnu nábožnosť. Vajnory by vyhrali metál na svetovej výstave obcí, natolko sú všestranne dokonalé. A tieto Vajnory nám vychovával svoju trinásťročnou neúnavnou prácou pred prevratom Ferdiš Juriga“.

Príbehy Vajnorského ornamentu (12)

Jeden čepec mám, aj ten za súl dám

Text: Elena Karácsonyová
Snímky: www.facebook.com/podobenkazvajnor/photos (1)
Elena Karácsonyová (2 – 5)

Soli mi máuo dali, čepec mi zhumplovali a fčil nič nemám. Tak sa spieva v známej vajnorskej svadobnej piesni.

Čepec, pokrývka hlavy vydatých žien, bol v minulosti bežnou súčasťou odevu. V spoločnosti odlišoval vydatú ženu od slobodného dievčaťa. Z pôvodnej šatky (plachtičky), ktorá pokrývala vrch hlavy, sa postupne vyvinuli čepece, ktoré zakrývali celé vlasy a tvarovali ich. Neskôr začali ženy čepece bohato zdobiť a prispôbovať účesom – a naopak, účesy sa prispôbovali komplikovaným čepecom.

Čepece mali aj úžitkovú funkciu – chránili ženy pracujúce v nepriaznivých poveternostných podmienkach. Boli vnímané aj ako módný doplnok – dámy z vyššej spoločnosti si kupovali drahšie látky a ozdoby, ktorými zdokonaľovali svoje čepece. V chudobnejších domácnostiach prevažovalo domáce plátno, či paličkované čipky. Na prelome 19. a 20. storočia však boli aj vo vidieckych oblastiach domácky vyrobené materiály vo veľkej miere nahradené továrenskými. Najkrajšími a najbohatšie zdobenými pokrývkami hlavy boli svadobné čepece.

Vajnorské ženy nosili vo všedný deň jednoduché čepece šité z bieleho domáceho plátna, zadná časť (*dénko*) bola zhotovená z farebnej látky alebo továrenských ozdobných stúh zošitých tak, aby pripomínali výšivku na čepci. Pracovných čepecov sa nám zachovalo veľmi málo, išlo skutočne o súčasť odevu, ktorá bola v dnešnom ponímaní „spotrebným materiálom“.

Sviatočný čepec bol zhotovený z jemnejšieho bieleho plátna a dienko mal vyšívané farebnými bavlnkami, najmä však

Žena vo vajnorskom čepci a tzv. predku

zlatou a striebornou kovovou niťou. Práve na výšivke čepeca, najmä svadobného, máme možnosť vidieť azda najarchaickejšiu formu vajnorského ornamentu. Na prvom čepci, ktorý dostala nevesta pri čepečení na svadbe, býval na dienku čepeca vyšíty spravidla *orel*. Povinnosť zaobstaráť *oruoví* čepec pre nevestu mala jej krsťná mama. Motív dvojhľavého orla v ľudovej výšivke je zaujímavým fenoménom – je stotožňovaný s heraldickým symbolom rúkúskeho dvojhľavého orla. Tento symbol prenikol i do cechovej, vojenskej i mestskej a obecnej heraldiky, stretávame sa s ním na peniazoch, remeselných výrobkoch i na nábytku – touto cestou sa stal

známym aj v ľudovom prostredí. Jeho využívanie vo výšivkách má predovšetkým dekoratívny charakter, bez spojitosti s pôvodným heraldickým či starším liturgickým významom symbolu.

Výšivka na vajnorských čepecoch má dvojakú formu – plná výšivka umiestnená do polkruhu od hornej časti dienka čepeca, alebo pásová výšivka kombinovaná s paličkovanou čipkou alebo hrachovinkou (výšivka na vytiahnutých nitiach – šicí). Pri pásovej výšivke sa uplatňoval plný steh, retiazkový steh i retiazkový steh vyšívaný krivou ihlou. Dienko čepeca bolo s prednou časťou spájané ručne, spojova-

cím švíkom tmavočervenej, ružovej alebo fialovej farby. Ženy si čepce spravidla zhotovovali samé – použité techniky, výzdoba i farebnosť tak do značnej miery záviseli od talentu a šikovnosti vyšivačky a prispôbovali sa i veku nositeľky. Úprava vlasov pod čepiec bola relatívne komplikovaná – pôvodne si ženy vlasy obtáčali okolo tzv. roškov (hrubý drôt v tvare široko otvoreného V, omotaný plátnom). Účes tak nadobudol pevnosť a vystužil čepiec do správneho tvaru. Neskôr začali ženy používať na vystuženie účesu i čepca grgulu – t. j. roški uviazané na vlasy *gathíkama* (šnúrkami) – takto sa viažu čepce vo Vajnoroch aj v súčasnosti. Od nosenia tradičného odevu, teda aj čepcov, sa upúšťalo od polovice minulého storočia. Ženy čoraz častejšie nahrádzali čepiec praktickejšou šatkou. Ak si však spomínate na vajnorské ženy, ktoré nosili tradičný odev – aj keď nenosili čepce, *ručníky* z hlavy si skladali iba v ojedinelých prípadoch.

Pre dnešnú generáciu čepce nie sú zabudnuté – nosíme ich s hrdosťou k pracovnému či slávnostnému kroju, i keď správne zavieranie vajnorského čepca i ostatných súčastí úpravy hlavy vydatej ženy (čelenka, široká červená mašľa, predek) nie je jednoduchou záležitosťou.

Tradičia používania čepcov vo Vajnoroch nikdy celkom nezanikla – čepčenie nevesty bolo tradičnou súčasťou hádam každej vajnorskej svadby i v čase, keď sa ľudový odev už každodenne nenosil. V ostatnom období tento zvyk opäť zažíva renesanciu a tak krásu vajnorských zvykov, krojov a ornamentov môžeme vidieť nielen na „vajnorských“ svadbách, ale môžu ich obdivovať svadobčania v celom širokom okolí. A ja si dovoľím dúfať, že to tak zostane čo najdlhšie...

Dienko čepca s dvojhľavým orlom

Dienko pracovného čepca, nálezový stav

Detail čepca s vloženou paličkovanou čipkou, výšivka krivou ihlou a výšivka po vytiahnutých niti

Vajnorský čepiec

Samozber jahôd

Text a snímka: Tatiana Ilavská, ZŠ s MŠ sv. Jána Pavla II.

**Ideme do lesa,
jahôdky traste sa,
je vás tu celý les,
chceme vás všetky zjesť.**

Mňam. Červené, sladké, voňavé a ešte aj zdravé. Les sme tentokrát vymenili za jahodové plantáže v Dunajskej Lužnej. Aj keď... Aj v lese by bolo veľmi príjemne. No to by sme sa poriadne zapotili, kým by sme nejaké tie lesné našli. V Dunajskej Lužnej nás už čakal milý pán, odborník na slovo vzatý, ktorý mal pre nás

pripravenú zaujímavú prednášku o raste, pestovaní, ošetrovaní a zbere jahôd. Žiaľ, jahôdky sme si samy nazbierať nemohli, pretože mnohé z nich ešte neboli dozreté. No nám to neprekážalo. Natrhali sme si hrášok, ktorý bol tiež veľmi chutný a jahôdky sme dostali tiež. Cieľ pred odchodom bol jasný. Minúť vreckové v jahodovom obchodíku a priniesť zdravé maškrtky aj domov:-)

Sme vďační, že samozberu sa mohli zúčastniť naši najmladší prváci, druháci, tretiaci, štvrtáci i piatáci. A veríme, že jahôdky si budeme môcť nazbierať aj budúci rok, už teraz sa veľmi tešíme!

Deň matiek na ZŠ s MŠ sv. Jána Pavla II.

Text a snímka: Jana Osvaldčíková

Konečne, po dvoch rokoch, sme mohli Deň matiek osláviť aj v škole. Tento rok sme ho poňali netradične – mamičky (i oteckovia a súrodenci) si neprišli pozrieť program, ale prišli sa spolu zahrať. Celé popoludnie odštartovali prváci pesničkou pre mamičky. Po príhovore pani riaditeľky sa začalo hrať. Pracovníci iHRYska nám zapožičali rôzne spoločenské hry a sami sa zmenili na chodiace návody. Pomohli vybrať hru a ak bolo treba, vysvetlili jej pravidlá.

Figúrky dinosaurov striedali farebné klobúčiky, tukaniu cestu únik zvieratiek pred mačkou či zhotovenie vlastného vlaku na výlet. Krásne bolo sledovať rodiny, kto-

ré spolu hrali niektorú zo spoločenských hier. Ale nebolo zvláštnosťou vidieť pri jednom stole (alebo na žienkách) hrať partiu detí jednu hru a mamičky, ktoré využili chvíľu pokoja, inú hru.

No a aby spoločnú zábavu nerušilo škrikanie v bruškách, pani učiteľky spolu so žiakmi pripravili na krúžkoch pohostenie. Máčané piškóty v čokoláde, chlebičky alebo slimáky (tie pizzové) sa z tanierov strácali jedna radosť. A super limonády boli dielom našich deviatačok. Vidno, že nám rastú šikovné dievčence a chlapci, ktorí sa o seba budú vedieť postarať.

Verím, že všetci zúčastnení sa krásne zabavili, a tí, ktorí sa tohtoročnej oslavy nemohli zúčastniť, si to o rok nenechajú ujsť.

Športový Deň detí

Text a snímka: Tatiana Ilavská, ZŠ s MŠ sv. Jána Pavla II.

Zábava, dobrá nálada, úsmev na tvárach detí. Tak to má byť! Veď dnes majú svoj sviatok, svoj Deň D. Tento rok ho žiaci oslávili spoločne a športovo. Veď ako sa hovorí: V zdravom tele zdravý duch.

Ráno všetci žiaci nedočkavo čakali vo svojich triedach, kým kapitáni vyžrebujú družstvo, s ktorým budú zápas hrať. Pravidlá zadane a jasné, prvý ročník Volejbalového turnaja o Putovný pohár sa mohol začať. Hralo sa v telocvični a na školskom dvore a poviem vám, že „napätie by sa dalo krájať.“ Žiaci skandovali, povzbudzovali, držali palce svojmu tímu a bola to skutočne obrovská radosť pozeráť sa na nich. Hrali ako o život! Prvé miesto nakoniec patrilo našim deviatakám, ktorí v poslednom zápase porazili

aj tím učiteľov a poslednýkrát odznel ich pokrik: „1,2,3... Deviataci. Čo sme ich? Rozbili.“ No ich výhra bola zaslúžená! Ako tím boli zohratí a Putovný pohár si právom zaslúžili. No víťazmi boli všetci! A koniec koncov, nešlo o výhru, ale o zábavu, čo sa nám aj podarilo!

A komu vďačiť za tento skvelý nápad? Naším pani učiteľkám - Zuzke Lachovej a Monike Koritkovej, na ktoré sa stačilo len pozrieť a dobrá nálada bola na svete. Radosť, nadšenie, očakávanie... To všetko sa dalo odčítať z ich tvárí. Všetci by sme sa im chceli veľmi pekne poďakovať za prípravu a organizáciu tohto krásneho dňa. A srdečná vďaka Miestnemu úradu Vajnory, ktorý nám zabezpečil odmeny.

Premiéra dopadla na jednotku a už teraz sa tešíme na budúci školský rok! Zuzi, Moni, do tohooo!!!

Deň detí v ZŠ a MŠ sv. Jána Pavla II.

Text: Emilka Chlebinová **Snímka:** archív

Dnes do škôlky ponáhľaj sa,
veď nás čaká pekný čas!
Tancuj, spievaj, s nami hraj sa!
Teší sa už každý z nás.
Na ten deň čakajú všetky deti sveta,
kedy škôlka hudbou žije aj balóny letia.
Deň detí sme mali krásny -
diskotéka, súťaž, hrad.
Teraz zaspieva si každý:
"Tú škôlku má každý rád!"
Zažili sme kopec srandy,
aj zábavy zadosti!
Ako inak, veď sme mali
TÝŽDEŇ DETSKEJ RADOSTI!

Sviatok v našej škole

Text: Petra Vorošváryová, žiačka 9.A ZŠ s MŠ sv. Jána Pavla II.

Snímka: Jana Osvaldíková

Dňa 26. 5. 2022 sme sviatok Nenebovstúpenia Pána oslávili všetci spoločne. Ráno sme začali v našom kostolíku svätou omšou a po nej nás čakal deň plný hier. Keďže sme najstarší žiaci našej školy, deviatci, pripravili sme pre všetky deti spoločné predpoludnie. Najskôr sa nám do toho veľmi nechcelo, no nakoniec sme sa všetci poriadne zabavili. Na rôznych stanoviskách museli žiaci všetkých ročníkov rozhybať

svoje mozgové i chuťové bunky a otestovať svoju "kondičku". Prvostupniari sa zapájali najviac, no a žiakov na druhom stupni motivovala najmä sladká odmena. Po skončení programu a aktivít všetci nedočkavo čakali na vyhodnotenie a následné ocenenie. No a my sme boli poriadne unavení! Predsa organizovať takúto akciu pre deti a zároveň zabezpečiť, aby sa nenudili, vôbec nebolo jednoduché. Ďakujeme našej triednej pani učiteľke za pomoc a tiež všetkým žiakom, ktorí súťažili. Sme radi, že sme si mohli spoločne užiť sviatočný deň.

Divadielko o Slniečkovej a Daždovej víle

Text: Emilka Chlebinová, učiteľka MŠ v ZŠ s MŠ sv. Jána Pavla II.

Nežné predstavenie o priateľstve, hádke, ale najmä o uzmiernení, nás previedlo tým, čo sa stane s prírodou, keď sa dve kamarátky víly pohádajú. Ich uzmiernenie si prialo Slniečko aj Dáždik, aby sa opäť spojili farebným mostíkom. Lež bez pomoci by to asi nezvládli. :) To bolo naše divadielko O Slniečkovej a Daždovej víle a, veruže, nás aj veľmi potešilo.

Krížová cesta v Marianke

Text: Emilka Chlebinová, učiteľka MŠ v ZŠ s MŠ sv. Jána Pavla II.

„Lúbim Ťa, Ježiš môj, a veľmi mi je ľúto, ak som Ti ublížil, odpusť vinu túto...“

Tieto slová piesne zneli v Marianke na našej krížovej ceste po každom zastavení. Pán Ježiš si želal, aby nechali maličkých prichádzať k nemu. Spolu sme kráčali krížovou cestou a rozjímali nad jeho bolesťami a utrpením. Deti boli veľmi vnímavé a statočne zvládli aj náročnejší lesný terén.

Exkurzia do Prezidentského paláca

Text a snímka: Mgr. Žaneta Baníková

Nezabudnuteľný zážitok mali žiaci IX. B Základnej školy Kataríny Brúderovej v doprovide pána riaditeľa Tibora Kráľa, ktorí sa dňa 19. mája 2022 zúčastnili exkurzie s odborným výkladom pani Evy Ivanovej, riaditeľky sekretariátu prezidentskej kancelárie. Z pútavého a odborného rozprávania pani Ivanovej sa žiaci dozvedeli veľa dôležitých informácií od minulosti až po súčasnosť. Nazreli do sprístupnených miestností, videli výmenu čestnej stráže. Táto návšteva Prezidentského paláca bola nielen spštením bežného školského dňa, ale pre žiakov aj poznávaním nepoznaného – patriaceho do významného spoločenského priestoru verejného života.

Vajnorské školy sa spojili v podujatí Hýb sa v Školskom klube detí

Text: Drahoslava Weingreen
Snímka: Monika Takáčová

V základných školách vo Vajnoroch sa deti v Školskom klube detí (ŠKD) vo veľkej miere venujú pravidelne športovým činnostiam. Pohybová aktivita by mala prevažovať nad sedavým trávením voľného času, preto sa pani vychovávateľky z ŠKD v ZŠ Kataríny Brúderovej a v ZŠ s MŠ sv. Jána Pavla II. spojili a vytvorili spoločné podujatie nazvané Hýb sa v ŠKD!

Súťažné družstvá sa prvýkrát stretli v parku na Koniarkovej ulici vo Vajnoroch, aby si zmerali navzájom sily v rôznych športových zápoleniach. Dve oddelenia ŠKD v ZŠ K. Brúderovej a dve oddelenia ŠKD v ZŠ s MŠ sv. Jána Pavla II. bojovali s plným nasadením v duchu fair play, kde je oveľa dôležitejšie zúčastniť sa ako zvíťaziť. Medzi jednotlivými športovými aktivitami sa deti z oboch škôl postupne spoznávali a nadväzovali nové priateľské vzťahy. Prehľbovala sa ich schopnosť socializácie, tolerancie, prežívania pozitívnej atmosféry a budovania dobrých susedských vzťahov. V zmiešaných družstvách dievčat a chlapcov si súťažiaci vyskúšali ako zvládajú priestorovú orientáciu v behu medzi kuželmi v čo najkratšom časovom rozpätí. V súťaži dvojíc v hode loptičkou do pohára sa ukázala šikovnosť potrebná na zvládnutie vrchného a spodného hodu, zrakovej orientácie letiaceho predmetu v priestore a jeho chytania. Podobne ladená bola súťaž v hode kruhov na vytýčený cieľ. V tieni stromov sa hodnotili silové cvičenia na posilnenie dolných a horných končatín, brušných a sedacích svalov. Deti skákali jedna radosť do výšky, diaľky či v podrepe.

Celé podujatie bolo koncipované na rozvoj hrubej motoriky detí mladšieho školského veku. Štyri stanoviská predstavovali štyri disciplíny, ktoré riadili a kontrolovali pani vychovávateľky vo funkciách rozhodkýň. Za absolvovanie každej disciplíny dostalo dieťa od rozhodkyne veselú pečiatku do svojho bodovacieho zápisníka, v ktorom sa mu na záver súťaží body sčítali. Deti preto prejavili snahu vytrvať, prekonať vlastné limity, byť úspešný ako jednotlivec, a zároveň získať úspech aj pre svoje družstvo. Sladká odmena bola však pre všetkých, korunovaná obrovským spontánnym aplauzom a radosným výkrikom.

Náš školský parlament

Text: Tatiana Ilavská

Môžem byť predsedom v škole? Môžeš. V tej našej určite áno. Naša pani riaditeľka mala výborný nápad. Založenie školského parlamentu bolo spočiatku len myšlienkou, ktorú sa jej aj vďaka našim šikovným žiakom podarilo uskutočniť. Ak ste zvedaví, čo je úlohou takého predsedu, tu je odpoveď.

V každej triede sa uskutočnili voľby a nič sme veru nenechali na náhodu. V prípade absencie si volili aj zástupcu, podpredsedu. Stretnutia sa uskutočňujú s pani riaditeľkou každý mesiac. Keďže predseda zastupuje svoju triedu, každý mal

zodpovedne zapísané postrehy spolužiakov, čo by si priali zmeniť, zlepšiť...

Prezradím vám, že podľa slov pani riaditeľky prebehlo prvé stretnutie nad jej očakávanie. Žiaci s nadšením komunikovali a boli zodpovedne pripravení, čomu sa nesmierne potešila. Mala veľkú radosť aj z toho, že parlament zastupujú aj naši najmladší prváčikovia.

No a my pevne veríme a držíme palce, aby im entuziazmus vydržal čo najdlhšie a aby sa nám ich návrhy podarilo postupne zrealizovať.

Postupne...Tak ako sa pani riaditeľke podarilo zrekonštruovanie školského dvora. Veď uznajte sami, nevyzerá krásne? Žiaci tam chodia veľmi radi a veríme, že si ho budú aj vážiť a udržiavať.

MDD v školskom klube detí

Text: Tamara Vániková

Deti v ŠKD Základnej školy Kataríny Brúderovej strávil MDD netradične. Po doobedí plnom zážitkov nasledoval individuálny program každého oddelenia. Všade sa súťažilo, prekonávali sa prekážky, triafalo sa na terč a nasledovali disciplíny s balónmi, ktoré nám zabezpečilo OZ Brúderko.

Po náročnom súťažení prišiel čas na oddych. Deťom pani vychovávateľky pripravili piknikové deky a prišiel čas na prekvapenie, ktorým boli čerstvé a voňavé pukance. Každé dieťa si ich vychutnávalo na deke so svojimi kamarátmi. Tento milý bezodplatný darček pre ŠKD zabezpečila kaviareň Prešík.

Touto cestou im za deti patrí veľké „Ďakujem!“, lebo to bol deň, na ktorý sa len tak nezabúda...

Podujatie so žonglérrom

Text: Drahoslava Weingreen

Snímka: Daniela Moravcová a Anna Lörincová

Na vystúpenie veselého žongléra Alexandra Belovicsa a jeho Knick-Knack sa deti z ŠKD v ZŠ Kataríny Brúderovej tešili už niekoľko dní vopred. Ich očakávania nesklamal, predviedol zaujímavé triky a humorným spôsobom ich zapojil do pohybových aktivít, takže sa stali spoluúčinkujúcimi.

O zábavu bolo postarané od začiatku až do konca podujatia. Vtipný žonglér v kockovaných nohaviciach postupoval v predstavení od menej náročných až po zložitejšie žonglérske kúsky, aby si deti mohli priamo vyskúšať, čo všetko zvládnu. Najprv lietali do výšky farebné loptičky, ktoré obratne pochytil a vzápätí vyhadzoval, potom prišli na rad gumové krúžky, kúzelné paličky, pestré stuhy a balansovanie na naklonenej rovine. Deťom sa interakcia so žonglérrom Alexandrom veľmi páčila, spontánne sa zapájali do neobvyklých aktivít s netradičnými rekvizitami, pri ktorých vznikali vtipné situácie. Na záver detských eskamotérov ešte poriadne rozšantila diskotéka.

Piataci v bábkovom divadle

Text: Mgr. Jarmila Oslanská **Snímka:** archív ZŠ

Dňa 3. 6. 2022 sa žiaci piatych ročníkov zúčastnili premiéry divadelného predstavenia Vodníček. Cieľom návštevy, okrem kultúrneho zážitku, bolo priblížiť deťom atmosféru a prostredie bábkového divadla, ktoré bolo súčasťou učiva piateho ročníka. Deti mali možnosť zažiť prepojenie hereckého, výtvarného a hudobného umenia v tvorivom prevedení kvalitných bábkohereckých osobností. Väčšina detí bola očarená nepoznaným zážitkom. Niektorí si pofrflali, že by radšej išli do kina, verím, že toto ich pranie sa im tiež splní. Bratislavské bábkové divadlo je priestor, ktorý má inšpirovať, provokovať a umožniť deťom duchovne rásť. Pracuje s modernými témami (Vodníček - ekológia vody), no na druhej strane oživuje komediantsvo starých kočovných bábkárov. Vede k tolerancii a ľudskosti. Verím, že sa nám s deťmi podarí doň ešte vrátiť.

Naše víťazky na súťažiach – Miška a Kristínka

Text: ZŠ Kataríny Brúderovej **Snímka:** archív ZŠ

Dňa 13. 4. 2022 sa uskutočnil stolnotenisový turnaj **O pohár starostu MČ Rača – Račianska školská liga**. Z našej školy sa turnaja zúčastnilo 5 žiakov 7. a 8. ročníka. Blahoželanie patrí žiačke **Michaele Zemanovej zo 7. B triedy**, ktorá sa umiestnila na 1. mieste, a tím úspešne reprezentovala našu školu. Tešíme sa, že naša škola má aj takéto šikovné športovkyne.

Podobne úspešne nás na atletických súťažiach reprezentuje aj **Kristínka Bitnerová**. Atletické preteky Čokoládová tretra Slovensko 2022 sa odohrali 10. mája. Zúčastnili sa ho športové kluby a základné školy zo západoslovenského a stredoslovenského regiónu, celkovo bolo prihlásených 525 pretekárov zo 61 klubov. Z takého veľkého počtu vybrali prvých osem detí z každej kategórie, ktoré postúpili do celoslovenského finále v Košiciach. Zo ZŠ Kataríny Brúderovej postúpila žiačka piateho ročníka Kristína Bittnerová a na pretekoch v Košiciach obsadila 8. miesto. Bude našu školu reprezentovať na medzinárodných pretekoch, ktoré sa uskutočnia u našich susedov v Ostrave. Srdečne blahoželáme, prajeme veľa športových úspechov a držíme palce!

Roztrhnuté vrece

Text: Via Vitis – Vajnorský vinohradnícky spolok

Snímka: Redakcia

Tak, ako sa každému gazdovi stáva, aj nám sa vrece roztrhlo. Síce nie to s tým obilím, ale to s tými akciami ako v tom nemenovanom hyper-supermakete. Najprv sme získali verejnú obsielku od Ústredného Kontrolného Orgánu Vzorkovania Ampuliek (ÚKOVA), či sme vôbec splnili na tej našej ‚Vínnej muške‘ kvalitatívne predpoklady na vedecký výskum.

N už škrabali sme sa za ušami, podaktorí aj na iných miestach a tak sme prizvali najsámlepšieho enológa, profesora, pedagóga Prof. Ing. Fedora Malíka, nech nám tie zostávajúce 0,75 ampulky pod ten svoj noso-mikroskop podstrčí a nech nám teda ten svoj fundovaný názor povie. Po úvodných veselých príhodách pána profesora, a uistení sa, že miesto pod Bakchus Villou je naozaj pivnica, kde dozrievali legendárne vajnorské vínné moky, sme sa s malou dušičkou pustili do riadenej degustácie našich produktov. Majster Malík sa priznal, že očakával vzorky všelijakých „Gacových habajdúchov“, ale že vraj sme prekvapili, väčšina vín skončila v kategórii stupnice 82 až 84 zo 100 bodovej medzinárodnej stupnice hodnotenia vín. Samozrejme, že sa našlo pár nedokonalostí, ba až priam diskvalifikácií, ale to k životu patrí, ako múčnatka do vinohradu (len nech je jej čo najmenej).

V prvom rade nám nešlo o hodnotenie, ale o kontakt s osobou, ktorá nás môže trochu scepovať, a k lepším výsledkom dokopať.

A tak sa aj stalo, odchádzali sme veselí, obdarení cennými radami a hlavne s dobrým pocitom poctivo vykonanej práce. A aj Ďuri, zo susedného spolku sa tváril spojne. Hlavné je zachrániť čo najviac z Vajnorských vín a keď čas zostane, aj lakociny, ako šalát z vinohradníckych „kafiek“ si podľa pána profesora Malíka pripraviť: „*Najnovším hitom je ladový šalát s posekanými ‚kafkami‘. Po modransky kafka, po slovensky úponka. Úponka viniča. Je to piplačka. Treba ísť do vinice a natrhať ich za hrsť. Dobre ich umyť a na jemno pokrájať. Potom pridajte do šalátu, ‚vystískajte‘ citrón, pridajte olivový olej a pár kvapiek hroznového oleja. Je to zdravé a chutné. Šalátová paráda. Do pohára si nalejte bublinky.*“

Keďže to vrece je stále deravé, tak sa k nám dokotúlal dátum 25. mája, čo pre

nás vinárov je deň svätého Urbana, patróna vinohradníkov (pre galaktických pútnikov je to deň uterákov a už tušíte, že odpoveď je 42!). Minule nám to vyšlo celkom dobre, tak sme si povedali, že smädných a spevom obdarených Vajnorákov, zas na tú našu slávnosť zavoláme.

A aby to bolo ‚všecko v richtigu, aj pána farára sme znovu do vinice pozvali, nech nám to všetko pjkne vysvetlí, za nás vinohradníku pár pjknych slov u toho Pána nejvyššieho prehodzí, aby sme si boli istí, že sme spravili všetko fyzické aj duchovné, pre najlepšiu úrodu v našich vinohradoch. Pomodlili sme sa, poháriky do rúk vzali, pesničky s našimi folkloristami pospievali. A aby nám ešte lepšie bolo, za tanier gulášu sme si dali, aby aj tá zver, čo nám tie výhonky obžiera, na pamäti mala, že vinohradník je huncút, ktorý sa vždy vynájde, len aby úroda na jeseň bola dobrá. Tak sme okoštovali, čo sme vlni v pivniciach dorobili a veselili sme sa do večera a svätého Urbana ospevovali.

„Jáaaj fajnovo bolo, ale treba znova kosačky a postrekovače štartovať, zelené práce do kolečka omieľať, lebo iba tak dokážeme naše milované vajnorské vínko dopestovať,“ skonštatoval niekto v pozadí.

A keby bolo málo z toho nášho deravého vreca, tak sa uvidíme na akciách v našej „dzedzine“, niekde v parku s vínami, alebo s hudbou s vínami, alebo sa pokocháme nápisom „VAJNORY“, kde písmeno J zosobňuje vinárske tradície našej rodnej „Dediny v meste“. Veľká vďaka našej vinárskej spriaznenej umelkyni Erike. Na zdravie a nech svätý Urban stojí pri nás.

Medzinárodný Deň detí v parku Pod lipami

Text: Bc. Iveta Sušková

Snímky: Matej Farbula, referát kultúry, športu a zahraničných vzťahov

V sobotu 4.6.2022 organizovala Mestská časť Bratislava - Vajnory v Parke pod lipami oslavu Dňa detí. Deti v programe potešili dve divadlá. Bábkové marionetové divadlo Animare Silva, ktoré sa predstavilo s hrou „Ako sa Jano s drakom poráta!“ a Súkromné konzervatórium Dezidera Kardoša Topoľčany s predstavením „Tri prasiatka“. Počas celého popoludnia si deti mohli zaskákať na skákacom hrade, popozerať si zvieratká, zatancovať si, či dať si malé občerstvenie. S jazykovou školou Volis Academy si zasúťažili a precvičili si svoju angličtinu.

Knižné tipy pre deti a ich rodičov

Napísala: Gretka

Dobrodružný a veľmi pútavý príbeh o 12-ročnej dievčine, ktorú by ste chceli stretnúť aj vo svojom živote. Maxi je odvážna, múdra, zvedavá a milá.

Má rada citáty Alberta Einsteina. Miluje vedu, dobrodružstvo, záhady a svojich nezvestných rodičov. S tímom IPZ, čo sú jej priatelia, sa snaží ochrániť planétu a ľudí pred zlou korporáciou zvanou Korp. Podarí sa jej to? Nájde svojich rodičov?

Vo vajnorskej knižnici sú úplne nové 4 diely Maxi Einsteinovej. Môžeš byť prvý, kto si ich vypožičia.

Maxi Einsteinová je vhodná pre deti od 8 rokov.

Vďaka projektu Strom do domu budú Vajnory krajšie a zelenšie

Text a snímka: redakcia

Stromy a zeleň sú nevyhnutnou súčasťou našich životov. Zelené bohatstvo treba nielen chrániť, ale aj zveľaďovať. Nové stromy pribúdajú na verejných priestranstvách vo Vajnoroch a snažíme sa, aby naša mestská časť bola čo najviac zelená a rozkvitnutá.

Zelenšie si zaslúžia byť aj priestranstvá občanov. V rámci projektu Strom do domu ponúka Mestská časť Bratislava - Vajnory Vajnorákom možnosť adoptovať si strom do svojej záhrady. Strom pri vašom dome bude takto vytvárať vhodnú a zdravú mikroklimu, spevňovať pôdu, zvyšovať vlhkosť vzduchu a prinášať mnohé ďalšie benefity. V neposlednom rade tiež takto urobíme Vajnory ešte zelenšími a prispejeme k ochrane klímy.

ČASOVÝ HARMONOGRAM AKO POSTUPOVAŤ

- V období od 15. mája do 31. júla bude na našom webe k dispozícii online dotazník, prostredníctvom ktorého môžete prejsť záujem o adopciu konkrétneho druhu stromčeka.
- Uvedený dotazník vyhodnotíme do konca augusta 2022.

- Na základe tohto vyhodnotenia bude v mesiacoch október a november 2022 prebiehať výsadba nových drevín na pozemkoch, ktoré splnia podmienky.

PODMIENKY VÝSADBY STROMU

- Vhodné miesto – doložiť fotografiu umiestnenia stromu s označením miesta výsadby.
- Poradie doručenia žiadosti o výsadbu.
- Osoba s trvalým pobytom na území Vajnora.
- Strom môže dostať len jedna domácnosť.
- Miesto výsadby nesmie byť v mieste vedených inžinierskych sietí.
- Nesadiť strom v tesnej blízkosti stavby, oplotenia, v blízkosti inej vzrastlej dreviny.
- Doložiť čestné prehlásenie starostlivosti o strom po výsadbe.
- Jamu na výsadbu dreviny zabezpečí žiadateľ - výsadbová jama s priemerom minimálne 80 cm a hĺbkou 40 cm.

AKÉ STROMY BUDÚ K DISPOZÍCII

VELKOKORUNNÉ STROMY

- **Jelša lepkavá** (*Alnus glutinosa*) – rýchlo rastúci odolný strom vhodný do vlhkejších oslnených miest, napr. do zavlažovaného trávniku. V prípade dostupnosti u dodávateľa možnosť zvoliť aj kultivar

„Imperialis“, ktorý sa pýši jemným olistením poskytujúcim ľahší tieň.

- **Platan javorolistý** (*Platanus acerifolia*) – rýchlo rastúci strom vhodný aj do suchších lokalít. Vzhľadom k veľmi veľkým rozmerom je vhodný len na miesta s predpokladom na plnohodnotný rozvoj koruny. V prípade dostupnosti u dodávateľa možnosť zvoliť aj kultivar „Pyramidalis“ alebo „Huissen“ s užšou korunou ako pôvodný druh.
- **Dub červený** (*Quercus rubra*) – stredne rýchlo rastúci strom dorastajúci do veľkých rozmerov. Po zakorenení je veľmi odolný, neznáša vápnité pôdy.

STREDNOKORUNNÉ STROMY

- **Čerešňa vtáčia „Plena“** (*Prunus avium „Plena“*) – stredne rýchlo rastúci okrasný strom s pravidelnou korunou. Na jar kvitne záplavou bielych kvetov, z ktorých však nie sú plody. Vhodný na slnečné stanoviisko s nezhutnou pôdou.
- **Hruška obyčajná okrasná** (*Pyrus communis „Beech Hill“*) – pomalšie rastúci nenáročný strom s kónickou korunou, vhodný aj na miesta s menšími priestorovými možnosťami. Na jar kvitne na bielo, plody sú veľmi malé, cca 1 cm veľké, nejedlé.
- **Čremcha strapcovitá** (*Prunus padus*) – domáca pomalšie rastúca drevina, ktorá sa vyznačuje voňavými bielymi kvetmi s typickou jarnou vôňou lákajúcou opeľovače. V prípade dostupnosti u dodávateľa možnosť zvoliť aj kultivar „Colorata“ s jemne ružovými kvetmi.

MALOKORUNNÉ STROMY

- **Okrasná jablňoň Rudolph** (*Malus „Rudolph“*) – pomaly rastúci okrasný strom, ktorého benefitom sú ružové kvety a habitus podobný klasickej jablони. Znesie polotieň, najradšej má však plné slnko.
- **Jarabina mukyňová „Magnifica“** (*Sorbus aria „Magnifica“*) – stredne rýchlo rastúci strom s menšou korunou dorastajúcou do 5 – 10m pri šírke do 4 m. Je vhodný ako opeľovač a neskôr je zdrojom potraviny pre vtáctvo.
- **Ovocné stromy** (odrody podľa dostupnosti dodávateľa): jablňoň, hruška, čerešňa, muchovník.

Ďakujeme všetkým, čo sa do výzvy zapoja a prispejú tak k skrášleniu okolia svojho domu a aj našej mestskej časti.

Odpady a poriadok vo Vajnorochoch

Text: Ivan Göracs, Vedúci hospodárskej správy Miestneho úradu Bratislava-Vajnory

Množstvo odpadu a platby za odstraňovanie odpadu tvoria v našej mestskej časti nezanedbateľnú položku z rozpočtu.

Vo Vajnorochoch sme v roku 2021 zaplatili z rozpočtu 44 549 eur. Vyzbierali sme a museli zlikvidovať nasledovné množstvá odpadov: Biologicky rozložiteľný odpad rastlinného pôvodu 133,81 ton (kosenie a odpad od obyvateľov uložený na zberný dvor). Objemový odpad 29,78 ton (vyzbievané od obyvateľov do prístavovaných veľkokapacitných kontajnerov). Odpad z čistenia ulíc (parkové koše) 32,18 ton. Psie exkrementy 5,5 tony.

Odstraňovanie odpadu produkovaného občanmi je zabezpečované hlavne prostredníctvom mestskej spoločnosti OLO, a to zberom komunálneho odpadu domovými a domácimi smetnými nádobami, vrecovým zberom triedeného plastového a papierového odpadu, zberom skla prostredníctvom nádob na zberných miestach a možnosťou odovzdať celoročne ostatný odpad na zbernom dvore OLO na Ivanskej ceste. Na zhodnotenie rastlinného odpadu slúžia hnedé nádoby, ktoré rovnako poskytuje magistrát a ich vývoz zabezpečuje OLO. Cena za takto uložený a likvidovaný odpad je zahrnutá v poplatku za odpady, ktoré Magistrátu platí každý obyvateľ. V tomto poplatku je zahrnutý aj jarný a jesenný zber odpadu s obsahom nebezpečných látok. Niektoré zvláštne druhy odpadu, ako je stará elektronika a pneumatiky, taktiež bezplatne odoberajú predajcovia takéhoto tovaru.

Na zvýšenie komfortu obyvateľov slúži okrem vyššie uvedeného navyše zber biologicky rozložiteľného odpadu rastlinného pôvodu prostredníctvom zberných dvorov. Sezónny zber veľkoobjemného odpadu je zabezpečovaný prostredníctvom prístavenia kontajnerov, či už na zbernom dvore alebo vo vybraných lokalitách. Za odvoz, spracovanie alebo likvidáciu takto vyzbieraného odpadu (ktorého väčšinu možno odovzdať alebo likvidovať prostredníctvom vyššie popísaných možností OLO) však platíme všetci nemalé prostriedky z obecného rozpočtu. Toto je popis nakladania s odpadmi v súlade s platnými predpismi.

Samostatnou kapitolou je odpad pochádzajúci z verejných priestranstiev. Aj keď by si mal každý zobrať svoj odpad domov a zahodiť ho do vlastnej smetnej nádoby, veď už za jeho likvidáciu platí, sú na verejných priestranstvách rozmiestnené koše na drobný odpad a koše na psie exkrementy. Tieto majú slúžiť ako doplnok na zabezpečenie čistoty a poriadku. Vyprázdňovanie týchto košov, zber a likvidácia odpadu je znovu samostatne spočítaná a ide z obecného rozpočtu. Preto nie je v poriadku, keď niekto do parkového alebo do koša na psie exkrementy natlačí igelitku. Či pri kôš naukladá vrecia s domácim odpadom, lebo šetrí a nie je prihlásený na odvoz domového odpadu vo Vajnorochoch, prípadne nemá dostatočne veľkú nádobu na odpad, ktorý produkujú osoby skutočne obývajúcce nehnuteľnosť (byt, dom alebo chatu na jazerách). Rovnaký prípad je uloženie pokosenej trávy, či ostrihaných konárov do kríkov, alebo na pole mimo vlastný pozemok. Tento človek v podstate vytvára čiernu skládku a porušuje zákon. Takéto veci sú však zväčša ticho tolerované v záujme nenarúšania susedských vzťahov.

Naozaj nerozumiem napríklad tomu, že hoci je v dostatočnom predstihu známy termín pristavenia veľkokapacitných kontajnerov, ktoré často odvážame poloprázdne, sa o pár dní na odkaze pre starostu objaví v kríkoch vyhodенý gauč pri bytovke na Rybníchej. Drobný odpad a biologicky rozložiteľný odpad hromadiaci sa na určitých miestach zväčša pochádza od obyvateľov z okolia.

Problémom je opakované vytváranie čiernych skládok najmä na okrajových častiach Vajnora. Na týchto skládkach sa nachádza rôznych komunálny odpad, biologicky rozložiteľný odpad, elektronika a domáce spotrebiče, pneumatiky a časti rozobratých automobilov a stavebný odpad rôzneho druhu, vrátane nebezpečných materiálov ako je azbest. Na odstraňovanie takýchto skládok sú stanovené pravidlá, postupy a kompetencie jednotlivých úradov, ktoré majú na likvidáciu vyčlenené prostriedky vo svojom rozpočte. Odstránenie časti skládky v lokalite Pri starom letisku na odpady, ktoré nám určil Okresný úrad, bude MČ stáť podľa odhadu 10 764 eur.

Často sa stretávam s výčitkou, prečo neodnesieme jeden až dve pneumatiky, starý tedlízor, chladničku, pár vedier alebo vrec

so stavebným odpadom z kríkov. Obyvateľ to môže bezplatne odovzdať na príslušnom mieste. Ak takýto odpad vyzbiera obec alebo dobrovoľníci počas brigády, považujú sa v zmysle zákona za jeho pôvodcu a odpad musia zlikvidovať na vlastné náklady. Inak sa vystavujú možnosti postihu. V záujme znižovania nákladov sa takto vyzbieraný odpad musí triediť, dočasne sústreďovať a následne za poplatok likvidovať v súlade s predpismi. Za krátky čas môže byť množstvo odpadu, ktorého likvidácia prislúcha napríklad okresnému úradu alebo inej oprávnenej osobe, a náklady na jeho likvidáciu vynaložené z rozpočtu obce dosť veľké.

Ak by občania plne využili službu, za ktorú si platia a svoj odpad by likvidovali doma alebo na zberných dvoroch OLO, naša mestská časť by mohla niekoľko desiat tisíc eur ročne využiť na iné účely.

NARCISY ROZKVITLI

Po dvoch rokoch sa nám 28.apríla rozžiarili ulice Vajnora žltou farbou jarných kvetov „narcisov“, pripnutých na hrudi kabátov či sák dospelých i detí. Zaslúžili sa o to členky Slovenského Červeného kríža a Senior klubu z Vajnora.

Velká vďaka všetkým, ktorí podporili dobrú vec. Najviac potešili deti z oboch základných škôl. Neschádza mi z mysle príhoda, keď pani učiteľka zaplatila za všetky deti z triedneho fondu, no ešte pristúpilo ku kasičke dievčatko, vložilo peniažky – svoje a povedalo: „za babičku a pre babičku“. Oči sa nám stretli, ja som pochopila a vystískala som ju so slzami v očiach. Vrelá vďaka ti malá daryňa ešte raz a aj ostatným dobrým ľuďom vo Vajnorochoch.

**J. Grebečiová,
členka Senior klubu a SČK**

Štúdium univerzity tretieho veku ukončené, ale nie úplne...

Text: Janka Chládecká **Snímka:** archív

Vajnory si pamätajú prvú prednášku a imatrikulácie svojich seniorov v akademickom roku 2019/2020. Pôvodne dvojročné štúdium sa z dôvodov, ktoré sú nám všetky známe, predĺžilo o jeden rok.

Prvý májový týždeň 2022 bola vo Vajnoroch posledná prednáška študijného programu Nikdy nie je neskoro začať niečo nové vo Vajnoroch. Každý príbeh sa raz začne, má niekoľko kapitol i záver.

Na malom slávnostnom posedení po poslednej prednáške sme si všetci spoločne

zaspomínali a zrekapitulovali uplynulé obdobie. Pri našom resumé nám bolo ctou privítať vo Vajnoroch okrem vicestarostky Ing. Sone Molnárovej prorektorku Ekonomickej univerzity v Bratislave pre vzdelávanie doc. Ing. Mgr. Zuzanu Juhászovú, PhD., dekanu Obchodnej fakulty Ekonomickej univerzity v Bratislave doc. Ing. Petra Drábika, PhD., MSc., prodekana pre rozvoj a zabezpečovanie kvality Obchodnej fakulty Ekonomickej univerzity v Bratislave doc. Ing. Jozefa Orgonáša, PhD., MBA a manažérku Univerzity tretieho veku Ekonomickej univerzity v Bratislave PaedDr. Janku Chládeckú, PhD, MBA.

Spomienky na predchádzajúce obdobie majú vždy nádych nostalgie. Naše spomí-

nanie je krásne, radostné a zmysluplné. Krásne dva roky, ktoré nám všetkým dali nové informácie, nové skúsenosti, nových priateľov, nové zážitky a nový zmysel života. Ku každému záveru patria aj slová vďaky. Tie sú adresované seniorom študentom, vyučujúcim, pani vicestarostke, ktorá sama bola študentkou a zároveň vedúcou študijnej skupiny a páňovi starostovi Ing. Michalovi Vlčekovi, ktorý bol od začiatku podporovateľom a oporou tohto projektu. Vajnory budú už navždy späté s informáciou a do histórie sa zapíše, že Vajnory mali svoju univerzitu tretieho veku.

A prečo ešte k ukončeniu niečo chýba? Posledná prednáška a záverečné resumé sú neformálnym ukončením štúdia. Formálne bude štúdium ukončené slávnostnou promóciou 20. júna 2022 o 9,00 h v aule Ekonomickej univerzity v Bratislave. S informáciami o tejto záverečnej slávnostnej bodke i s fotografiami sa pochválime článkom v budúcom čísle.

Najpodstatnejšia informácia nakoniec. Univerzita tretieho veku Ekonomickej univerzity v Bratislave vo Vajnoroch otvára od akademického roku 2022/2023 ďalšiu študijnú skupinu s novým dvojročným študijným programom. Vajnorskí seniori sa na štúdium môžu prihlásiť u pani vicestarostky Ing. Sone Molnárovej.

Zelený taxík vo Vajnoroch

Text: redakcia

Mestská časť Bratislava - Vajnory spustila od pondelka 13. júna 2022 službu Zelené taxi. Cieľom tejto novinky je pomôcť občanom s odvozom čerstvého biologicky rozložiteľného odpadu rastlinného pôvodu. Služba bude dostupná mesiacoch apríl až november.

Táto služba nie je alternatívou k bežnému využívaniu zberného dvora, hnedých nádob a kompostérov. Zelené taxi je určené iba pre osoby s trvalým pobytom vo Vajnoroch. Cieľom je pomôcť hlavne starším, osamelo žijúcim, zdravotne postihnutým a iným odkázaným spoluobčanom.

► ČO SA BUDE A NEBUDE ZBIERAŤ?

Do biologického odpadu, ktorý budú pracovníci hospodárskej správy zo záhrad občanov vyvážať, patrí: kvety, tráva, lístie, drevný odpad zo strihania a orezávania krovin a stromov, vypletá burina, pozberové zvyšky z pestovania, piliny, drevná štiepka, hobliny, drevný popol. **Určite sem nepatria** veci ako kamene, hlina, veľké korene stromov a krov, zhnité ovocie a zelenina, cigaretové ohorky, uhynuté zvieratá, mäso, časti zvierat, kuchynský bioodpad a podobné veci.

► AKÁ BUDE CENA?

Základná cena za vývoz odpadu je 10 eur a pre starších spoluobčanov nad 64 rokov bude zľavnená cena 5 eur. Platba sa bude realizovať po odvoze na základe potvrdenia v zozname objednávok.

► KEDY A KDE SA OBJEDNÁVA?

O službu Zelené taxi môžete požiadať vždy v pondelok v pracovnej dobe na miestnom úrade na telefónnom čísle **02/212 95 234**.

► KEDY A AKO SA BIOODPAD ZBIERA?

Zber odpadu bude prebiehať v stredu. Odpad musí byť pripravený v stredu do 8:00 ráno vo vreciach, konáre po oreze zviazané v balíku s dĺžkou konárov do dvoch metrov na dostupnom mieste pri vstupe na pozemok, pripravený tak, aby nebránil prechodu chodcov a prejazdov vozidiel.

Pracovníci majú možnosť odmietnuť odvoz odpadu, ktorý medzi určený bioodpad nepatrí (korene, hníla tráva iný druh odpadu ako bio-rastlinného pôvodu).

Čo hovorí kronika Prešporská obec Vajnory (11)

Zdroj: V. Fekete: Prešporská obec Vajnory (kronika)

Zdá sa, že problematika daní je aktuálna od najstarších čias ľudstva. Neobišla ani obyvateľov Vajnor, ktorí museli podporovať nielen svojich zemepánov, ale dotovať aj kráľovskú pokladnicu. Najviac trpeli obyčajní ľudia vtedy, keď boli vojny. Nielenže museli ubytovávať vojakov a starať sa o ich obživu, ale rekviáciou prichádzali aj o dobytok a skromné zásoby, čo prinášalo biedu a hlad. V predchádzajúcej časti sme sa venovali aj tento problematike, ktorá však pretrvávala aj v nasledujúcom období.

Ďalšia časť bola určená na vojsko Uhorsko malo stálu armádu, a keďže v tých časoch neboli kasárne, vojsko bývalo na dedinách a v mestečkách. Aj keď vojnové časy pominuli, vydržiavanie vojska naďalej zostalo na farchu obyvateľstva. Tak len vo Vajnoroch sídlil v rokoch 1784 – 1788 „slávny“ Nassauský jazdecký regiment. Obec bola povinná vojakov stravať, starať sa im o svetlo, kúrenie a zabezpečiť im ubytovanie. Poddaní museli taktiež ustajniť a kŕmiť kone, rešpektovať zvláštne požiadavky veliteľa, hradiť výdavky za ubytovanie vojakov, ktorí boli predvolaní na komando.

Peniaze, ktoré sa v obci vybrali na platy, sa súhrne v tej istej sume i vyplácali a tvorili ďalší okruh obecných výdavkov. Najvyšší plat 70 zlatých ročne mal farár. Do roku 1788 sa vyberali pre neho zvlášť po domoch a neprechádzali cez obecnú pokladnicu. Farár dovtedy z nej dostával iba 9 zlatých, ktoré sa spomína v roku 1789 že boli dávané na omšové víno. Okrem toho mu poddaní na obecné útraty obrábali aj farský vinohrad a ošetrovali lúku, čo v obecných výdavkoch robilo položku priemerne 23 zlatých ročne, takže ročný príjem vo finančnom objeme predstavoval ročne 102 zlatých z obecnej pokladne, čo svedčí o dobrom hmotnom zabezpečení farárov v obci v období 18. storočia. Hovorí aj o tom kanonická vizitácia z roku 1781, kde uvádzajú majetky patriace ku kostolu a fare, pričom len vini-

ce mali rozlohu viac ako 30 kopáčov. Okrem toho mala fara lúky, role, nehovoriac o poplatkoch za náboženské úkony (krstanie, sobáše, pohreby), ktoré boli povinné, ale malo sa pri tom prihliadať na ich majetky a pomery platiteľa. Obyvateľstvo Vajnor podľa všetkých zachovalých správ, ktoré sa zmieňujú pri dostupných prameňoch o náboženskom zložení bolo vždy rýdzo katolícke (52). Pribeh 19. storočia vo Vajnoroch je podložený už mnohými ďalšími dokumentami, kde sa prejavuje ďalší vývoj obce, jeho hospodársky, kultúrny výraz, rast obyvateľstva, živelné pohromy počiatky hudby, družstevníctva a vôbec celý vývoj už prosperujúcich Vajnor smerujúcich vo vývine doby, ktorej sa prispôbovali.

Začíname názvami obce, lebo v tomto časovom období mala viacero úradných názvov, jednak pre úradné reči v Bratislave, kde prevládala maďarčina a nemčina. Preto jej maďarský názov, ktorý sa používal hlavne v úradoch pri rôznych pojednávaniach bol *Pracsza* (Szölös), kým v nemčine sa používal názov *Weinera*, alebo *Pratschan*.

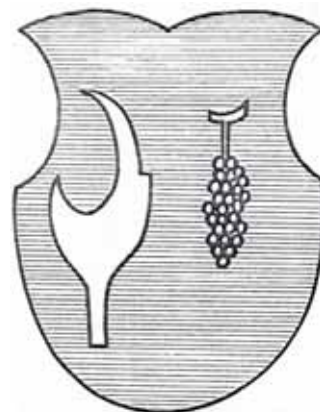
Obec Vajnory mala začiatkom tohto storočia pri prvom súpise uskutočnenom v roku 1828 celkom 161 domov a 1179 obyvateľov rôznych národností.

Vajnorčania po zlých skúsenostiach v súdnych záležitostiach so svojimi páni, zrejme oľutovali predchádzajúci krok dohodou a v roku 1815 sa rozhodli predložiť znovu všetky sťažnosti na svojich pánov pred stoličný súd v Bratislave a tak vznikol tzv. *urbársky proces*. Sťažnosť spísali poddaní do 12 bodov, keď v úvode sťažnosti zdôvodňujú svoje rozhodnutie obrátiť sa proti pánom k vyššej inštancii a píšu:

„Niže podepsana osada s tak velku psotu a nedostatočnú ze dna na den prenasledovana jest... u Slavneho Panstva, ktoré žiada poslušnosť a uctivosť a pretože jej... nijako pomôžene není, niže doložené terchi ponižene prinutena jest...“

V prvom bode sa najprv hovorí o každoročných povodniach, ktoré strpčovali obyvateľstvu život v ktorej súvislosti museli Vajnorčania odohnať svoj dobytok mimo nebezpečenstva do hôr, tzv. *Pustákov*, ale toto im panstvo v roku 1814 zakázalo a tak museli dobytok nechávať v maštaliach, až kým vody neopadli.

V ďalších bodoch sa hovorí, že už v roku 1812 mesto odňalo ďalší pasienok Pri vino-

hradoch, potom stratu časti obecného pasienku, tzv. *Ovsinie*, ďalej panstvo zakázalo Vajnorčanom pásť už dávnejšie dobytok v Karlovom háji. Spomínali aj to, že nemajú dostatok dreva, lebo toto im panstvo neumožnilo kúpiť za primeranú cenu, vynucovanie robiť furmanky, navyše časté posielanie vojakov do Vajnor, vyberanie mýta, keď idú si zomlieť obilie, o holbu vína vyšší vinohradnícky poplatok ako pre ostatných majiteľov viníc v ich chotári.

Azda najkrikľavejší je šiesty bod, kde sa poddaní sťažovali, že na konci svojich vinohradov majú úzky pás húštiny, z ktorej drevo sa nedá použiť, iba na oheň a keď sa odvážili tieto húštie čistiť, tak ako sa to vždy robilo, musel každý zaplatiť 7 zlatých pokuty a 5 dní navyše odrobiť na panskom. Nebyť kritickej situácie s nedostatkom dreva a pasienkov, ktorá vo Vajnoroch vznikla zásahmi mesta, neboli by poddaní zrejme neprotestovali proti svojej panskej vrchnosti. Iba tým, že Bratislava prekročila únosnú mieru vykorisťovania, dozvedáme sa o príkoriach voči poddaným, ktoré boli ináč bežné.

Výsledkom procesu zo strany stoličného súdu, kde tento prebiehal, boli urobené určité ústupky. Tak v prvom rade bratislavský mešťania povolili obyvateľom Vajnor, ktorí mali vinohrady medzi Pustákmi vyrábať okolia nich húštiny najviac na dva siah, ostatným vinohradníkom povolili len vykoreniť tnie vo vlastných viniciach. Po druhé mestskí páni sa zaviazali predávať drevo obci na kúrenie za takú cenu ako mešťanostom. A po tretie, za množstvo zabratých pozemkov a pasienkov v posledných 50 rokoch, sľúbili panstvo odčleniť v apríli 1819 pri vinohrade Táborek obecný pasienok.

Richtár, prisažní a celá obec Vajnorská tieto ústupky prijali s vďačnosťou a zaviazali sa teraz i v budúcnosti odstúpiť od veškerých bodov žaloby. Tento proces sa skončil viac menej neslávne až v roku 1821 a tým sa skončia aj kapitola z jedných posledných procesov vajnorských poddaných proti svojmu zemepánovi mestu Bratislave (53).

Počiatky a pôsobnosť nášho dychového orchestra (12)

Zdroj: Vojtech Fekete: Prešporská obec Vajnory (kronika)

Snímky: archív Vajnorskej dychovky

Obe vajnorské dychové kapely mali práce nadostač. Nečudo, že ich pozývali na rôzne podujatia, na súťaže, prehliadky, festivaly. Na domácej pôde sa málokteré významnejšie podujatie konalo bez ich účasti. Prinášali – a deje sa tak aj v súčasnosti – originálnu podobu ľudových zvykov a oblečenia zo svojej obce a obohacovali tak folklórne dianie na celom Slovensku i v zahraničí... Vajnorskí hudobníci boli častými účinkujúcimi najmä v Rakúsku ale i v Maďarsku, či v Juhoslávii.

Tiež Vajnoranka mala bohatý program v roku 1973. Od 3. apríla do 2. mája sú hosťami Krajanského spolku vo Viedni, kde vyhrávajú nielen do Prvomájového sprievodu, ale aj večer na počúvanie a do tanca v ich spoločenskom stredisku.

Uprostred mája v tom istom roku natáča v televízii v Bratislave program v rozšírenom obsadení o spevákov a tanečníkov Lúcnice. Program režijne viedla Clara Balaďová. V júli nahráva pre OPS už druhú gramoplatňu s ľudovými piesňami „Kúpala sa Katarína“, „Stojí v poli kríž“, „Keď som išiel okolo vás“ a „Veselo si vyspevujuť“.

V dňoch 6. až 8. júla sa konali vo Východnej XX. jubilejné folklórne slávnosti piesní

a tancov slovenského ľudu, kde sa po prvý raz v histórii zúčastňujú týchto slávností aj členovia dychovej hudby Vajnoranky. Už samotná účasť na tomto podujatí bola pre tento malý súbor významením za čo sa odmenili hudobníci účastníkom slávností a členom poroty dobrým a kvalitným výkonom.

Naostatok, aj Vajnoranka sa zúčastnila v septembri Festivalu dychových hudieb vo Vajnorochoch, kde za svoj výkon v kategórii malých dychoviek získala „Zvláštnu cenu“. Tento úspešný rok Vajnoranka zavŕšila historickou cestou do Paríža. Táto nevšedná udalosť v pomerne krátkej existencii súboru sa zrodila z ocenenia ich kvalít zložkami Ministerstva kultúry a Matice slovenskej, ktoré na pozvanie Krajanského spolku v Paríži a rozhodnutia vládnej komisie pre cestovný ruch vyslali Vajnoranku na spríjemnenie stretnutí krajanov v Paríži na Silvestra 1973 na veľkom bále v parížskom predmestí ARGENTUILL.

Členovia Vajnoranky z návštevy Paríža si odniesli bohaté dojmy najmä z návštevy pamätihodností ako Eiffelova veža, slávna zábavná štvrť Pigale (Pigalle), svetoznáma Notre Dame a iné.

Svoje poslanie zabávať krajanov na veľkom bále (tak to tam nazývali), si splnili 30. decembra v krásnej novej sále „SALLE DES PÉTES JEANVILLAR Á ARGENTUILL“, kde Vajnoranka zabávala do tisíc krajanov a ich hostí za prítomnosti veľvyslanca v Paríži Juraja Sedláka.

Ako obvykle, i tohto roku (1974) vykazujú bohatú hudobnú činnosť obe dychovky vo Vajnorochoch. Tak vo februári vyhráva malá dychovka ako úderka Vajnoráka v mestečku Gola v Rakúsku na fašiangových zábavách, potom pravidelne každú stredu, sobotu a nedeľu pre miestne obyvateľstvo.

Potom v auguste pri príležitosti osláv SNP odchádza „mládežnícka“ dychovka z z Vajnoráka do Martina, kde pod vedením Fera Feketeho a spevokolu vajnorských žien obohacujú svojim vystúpením program miestnych osláv. Ďalšia „staršia“ časť dychovky vyhráva štátnym predstaviteľom a osadníctvu Mäsopriemyslu v Rači pri odovzdávaní do prevádzky ich moderného kombinátu na spracovávanie mäsových výrobkov

V septembri účinkuje Vajnorák v susednom Jure, kde miestna dychovka oslavuje svoje 110-ročné trvanie. Tu zároveň prebieha aj festival dychových hudieb z okolia z ktorých Vajnorák pri konečnom hodnotení poroty získava prvé miesto, pričom kapelník Fero Fekete obdržal aj zvláštnu cenu za jeho dlhoročnú činnosť.

Nuž nechceme uprednostňovať dychovú hudbu vo Vajnorochoch ale len táto niečo znamená v činnosti na úseku kultúry a tým aj samozrejme šírenie dobrého mena Vajnor – dychová hudba Vajnorák v apríli (1975) víta vládnu delegáciu ČSSR (Československá socialistická republika, pozn. red.) vedenú prvým tajomníkom KSČ a prezidentom re-

publiky vedenú Dr. Gustávom Husákom, ktorá delegácia sa zúčastnila osláv oslobodenia Bratislavy. Pri tejto príležitosti vyjhrávala dychovka aj na lodi sovietskej flotily kotviacej v bratislavskom prístave.

V auguste, pri príležitosti osláv SNP víta na Primaciálnom námestí štátnu delegáciu vedenú znovu Dr. Gustávom Husákom.

V septembri účinkuje na Mierových slávnostiach v Rusovciach, potom vyhráva na starobyľom Devíne III. archeologického zjazdu socialistických krajín a napokon získava na tradičnom festivale hudieb vo Vajnoroch „Zvláštnu cenu“. Potom sa Vajnoranka zúčastňuje na Prvomájovom sprievode, kde už tradične vyhráva do sprievodu krajanom Čechom a Slovákom, Večer ako obvykle ich obveseľovali v kultúrnom stredisku, kde odvedli dobrý kus reprezentácie vajnorského folklóru.

Vajnoranka sa koncom mája zúčastňuje ďalšieho významného zahraničného zájazdu, tentoraz do Juhoslávie, kde sa zú-

časťňuje tradičných národopisných slávností „Kmečka ochcet“ (ohcet, pozn. red.), t.j. ľudová svadba. Tu sú vybrate snúbenecké páry z celého sveta, aby tu podľa starých slovinských zvykov na ľubľanskej radnici sa zosobášili a v športovej hale TIVOLI pre nich, ako aj pre svadobných hostí, usporadúvali svadobnú hostinu. Toto „finále“ predchádzajú rôzne súťaže a na jednej z nich Vajnoranka sa predstavila svojim programom vo Veľtržnej hale.

Slávnosti vyvrcholili 31. mája sprievodom po meste zúčastnených snúbeneckých párov Vajnoranky, a folklórnych skupín zo Švajčiarska, Maďarska, Rakúska, NDR, NSR a jednotlivých sväzových republík Juhoslávie. Potom v hale Tivoli po slávnostnom obede mali súbory svoje vystúpenia. Vajnoranka hrala do tanca slovenskému snúbeneckému páru Zity Svirkovej a Lubošopvi Škovierovi, ktorý pár sa prezentoval rezkým slovenským čardášom. Všetci členovia dychovky odvedli hosťom celého sveta svedomitý výkon, mnoho pomohlo predstavenie svojich krojov a celé vystúpenie získalo nevídaný úspech.

Potom sa Vajnoranka zúčastňuje aj XXI. Folklórneho festivalu vo Východnej. Vo svpjom programe sa predstavila typickým vajnorským „Vinobraním“ so spevmi v celovečernom programe „Sviatok zeme – slávnosť človeka.“ Pri slávnosti vynášania ornametov (ornamentníkov, pozn. red.) sa zúčastnili svojimi vyšitými prácami aj vajnorčanky Terézia Zemanová a Albína Zemanová, ktoré práce upúťali svojou svojráznosťou a krásou vajnorských výšiviek. V marci roku 1976 hrá dychovka Vajnorák v Parku kultúry a osvetty (oddychu, pozn. Red.) v Bratislave a už prvého mája tohto roku odchádza 10 členná úderka Vajnoráka do Viedne, kde hrá na Prvomájových oslavách v Rakúsku. Tu ich pozvali pracujúci Krajanského združenia Čechov a Slovákov vo Viedni. Tu odvedli veľmi dobrý kus svojej muzikantskej práce a všetci naši usadlíci vyjadrili spontánnu spokojnosť z oboch strán. Aj to ešte malá úderka Vajnoráka vyhráva na počúvanie a aj do tanca v júli v miestnostiach jednoty v Uhliskách, kde sa stretli účastníci kurzu slovenského jazyka z Maďarska, Poľska, Rumunska a Juhoslávie, ktorí svoje príjemné dojmy z Vajnor napísali do kroniky dychovej hudby.

Hádzanárska sezóna 21/22 zakončená víťazstvom

Dobrá nálada v zápase s BHA Bratislava

Zo zápasu v Piešťanoch

Text: Miroslav Horňák,
Snímky: Václav Fekete

Nedávno skončená sezóna 2021/2022 v 1. lige v hádzanej mužov, v ktorej účinkovalo aj naše družstvo HK Vajnory, bola značne poznačená pandemiou COVID-19. V našom tíme si v tejto sezóne touto chorobou prešiel každý jeden hráč. Aj kvôli pandémie bolo značné množstvo zápasov v jesennej časti a na začiatku jarnej časti odložených a dohrávali sa až na konci sezóny systémom dvoch zápasov počas týždňa, čo dalo aj našim chlapcom zabráť.

POSLEDNÝCH PÄŤ ZÁPASOV V SKRATKE

HŠK-74 KOLÁROVO – HK VAJNORY 30:44

Zápas v Kolárove sme začali veľmi dobre. Od začiatku zápasu sa chalani zahryzli do súperu a na menšom ihrisku než býva štandardom sa hra prelievala z jednej polovice na druhú, o čom svedčí aj gólový zápis. Už v prvom polčase padlo 33 gólov, čiže v každej minúte jeden gól. Polčas sme vyhrali po výsledku 18:15. V druhom polčase sme pokračovali v silnom tlaku a v bojovnom výkone. Naši brankári „zavreli“ bránku, chytali náskoky a strely z diaľky. Chytali sa aj naše krídla. Zápas sme vyhrali v pomere 30:44. Najlepšími strelcami zápasu z nášho družstva boli Matej Szalacsi s 11 gólmi, Martin Holeš s 10 gólmi a Branislav Vallo so 7 gólmi.

HK VAJNORY – MHÁK MARTIN 12:28

Zápas proti lídrovi a víťazovi 1. ligy sme začali s odhodlaním, aby Martin nezískal body

ľahko. To však trvalo len do 5 minúty, keď sa na ihrisku odohrala veľmi nepríjemná udalosť. Jeden z našich chlapcov pri doskoku nešťastne dopadol na nohu jedného z protivráčov, pričom jeho končatina sa mu skrútila do neprirodzenej polohy. Zápas bol prerušený na viac ako 45 minút, kým sa čakalo na záchranárov. Aj preto bol výsledok tohto zápasu až na druhom mieste. Zápas ovplyvnený nepríjemným zranením a taktikou tím, že v poli nastúpili dvaja brankári na postoch krídiel a chlapci museli odohrať celých 60 minút, sme prehrali 12:28.

MHK PIEŠŤANY – HK VAJNORY 41:37

Na dohrávku 13. kola sme cestovali do Piešťan v oklieštenej zostave, keďže množstvo chlapcov malo povinnosti. Zápas však začal vo veľmi rýchlym tempe, keď do desiatej minúty padlo 16 gólov. Polčas skončil výsledkom 21:19 pre domáce Piešťany. Prestrelka pokračovala aj v druhom polčase. Hráči na oboch stranách nepoľavili v streľbe, o čom svedčí aj celkový počet gólov. V zápase padlo málo vídaných 78 gólov. Po výsledku 41:37 odchádzali naši chlapci sklamaní, pretože vedeli, že mohli dosiahnuť na víťazstvo. Najlepšími strelcami v našom tíme boli Matej Szalacsi so 16 gólmi, Branislav Vallo a Dávid Bečák obaja so 6 gólmi.

HK VAJNORY – ŠKH AGROKARPATY PEZINOK 32:36

Na dohrávku 14. kola sme nastúpili ako domáci na pôde Pezinku, keďže v Bratislave nebola k dispozícii voľná športová hala. Hráči Pezinka sa na nás kvalitne pripravili. Od úvodu nás tlačili. Kým ešte v 8. minúte

bol stav 4:4, o ďalších 8 minút bol stav už 4:10, keď mal Pezinok šnúru 6 gólov za sebou. Naši sa napriek tomu snažili dotiahnuť súperu. Polčas sme prehrali iba 13:15, keď nás v bránke držal Peter Perďoch. Cez prestávku sme si v šatni povedali, aby sme zlepšili obranu aj útok, a aby sme sa vyvarovali zbytočných chýb. V druhom polčase to už bola prestrelka z jednej a druhej strany. Útok striedal útok a v druhom polčase padlo 40 gólov. Prehrali sme po výsledku 32:36. Najlepšími strelcami v našom tíme boli Matej Szalacsi s 8 gólmi, Branislav Vallo a Dávid Bečák obaja so 7 gólmi.

HK VAJNORY – HŠK-74 KOLÁROVO 35:27

Dohrávka 9. kola a teda aj posledný zápas nášho družstva proti Kolárove sa začal kvalitnými obranami. Prvý gól padol až v tretej minúte. Celý polčas sme sa s hráčmi Kolárova doťahovali o každý gól a výsledok sa prelieval zo strany na stranu. Posledných 5 minút prvého polčasu sme však „zavreli“ obranu a taktikou nám výborne zachytil brankár Roman Garay, takže sme prvý polčas vyhrali o 3 góly 14:11. V druhom polčase sme sa vyhecovali k ešte lepšej bojovnosti a v určitých chvíľkach sme hráčov Kolárova k ničomu nepustili. Celý druhý polčas sme si udržiavali pohodlný náskok. Posledný zápas sezóny sme zvládli po výsledku 35:27. Najlepšími strelcami zápasu boli Matej Szalacsi so 7 gólmi a Igor Milošovič, Dávid Bečák, Matej Jánošík a Rastislav Podhradský, všetci s 5 gólmi. Pevne veríme, že toto víťazstvo bolo skvelým povzbudením aj do budúcej sezóny, ktorá by mala odštartovať v septembri tohto roka.

A nezabudnime: „1,2,3, Vajnory!“

MENOSLOV HRÁČOV, KTORÍ ODOHRALI SEZÓNU 21/22 ZA HK VAJNORY

Meno	Počet gólov v sezóne	KLUB	Z	SKÓRE	V	R	P	B	
Szalacci Matej	96	1 MHÁK MARTIN	19	567	419	16	0	3	32
Jánošík Matej	75	2 ZÁHORÁCI STUPAVA/MALACKY	20	596	499	16	0	4	32
Milošovič Igor	74	3 ŠTART HC SMARTPOINT MALACKY	19	600	506	15	0	4	30
Kožík Lukáš	56	4 TJ SOKOL CÍFER	19	572	503	12	0	7	24
Pivarník Jozef	49	5 BHA BRATISLAVA	19	529	490	11	0	8	22
Podhradský Rastislav	34	6 ŠKH AGROKARPATY PEZINOK	18	558	574	9	0	9	18
Hornák Miroslav	33	7 MHK PIEŠŤANY	20	593	682	8	0	12	16
Vallo Branislav	32	8 ŠK DAC DUNAJSKÁ STREDA	20	579	643	6	0	14	12
Bečák Dávid	26	9 HK SLOVAN LEVOČA	16	362	399	5	1	10	11
Bolješík Michal	24	10 HK VAJNORY	19	546	642	3	0	16	6
Hoksz Viktor	15	11 HŠK-74 KOLÁROVO	20	505	658	3	0	17	6
Holeš Martin	14								
Kopko Michal	13								
Darnadi Miroslav	3								
Rác Lukáš	3								
Konrád Martin	1								
Marek Brinza	1								
Ondruška Juraj	0								
Mitterhauszer Matej	0								

Stanovisko mestskej časti k projektu elektrickej stanice

Mestská časť Bratislava – Vajnory v súvislosti s plánovanou realizáciou výstavby elektrickej stanice Danube InGrid venuje tejto problematike zvýšenú pozornosť. Ide o projekt, ktorý bol dlhodobo plánovaný, dokonca zapracovaný aj v územnom pláne hlavného mesta, nevieme jeho výstavbu ovplyvniť. Ale v rámci našich kompetencií sa snažíme zabezpečiť, aby sa celá jeho realizácia dotkla čo najmenej obyvateľov mestskej časti, či športovcov využívajúcich Jurskú cestu.

Projekt Danube InGrid zvyšuje energetickú stabilitu elektrizačnej sústavy u nás aj v Európe. Plánuje sa jeho rozšírenie.

Na juhozápadnom Slovensku vzniká jedna z najmodernejších elektrizačných sústav. Vďaka projektu Danube InGrid sa zavádzajú najnovšie inteligentné technológie na automatizované riadenie distribučnej a prenosovej sústavy.

Projekt je výsledkom spolupráce dvoch slovenských spoločností – **Slovenskej elektrizačnej prenosovej sústavy, a.s.** a **Západoslovenskej distribučnej, a.s.**, a maďarského prevádzkovateľa distribučnej sústavy **E.ON Észak-dunántúli Áramhálózat Zrt.**

Jednou z aktivít, ktorá bola v rámci projektu už zrealizovaná, je výstavba optických prepojení medzi elektrickými stanicami v lokalitách Sereď a Vráble. „Výstavba optických trás na distribučných vedeniach umožňuje pripravovať infraštruktúru pre budúce nasadenie automatizácie. Výsledkom bude zvýšená spoľahlivosť a efektívnejšia prevádzka distribučnej sústavy. V projekte Danube InGrid plánuje ZSD zrealizovať približne 320 kilometrov optických trás. Zároveň sa plánuje realizácia 150 smart trafostaníc, výstavba inteligentných bezobslužných elektrických staníc 110/22kV Mierovo a 110/22kV Vajnory a taktiež realizácia IT projektov zameraných na smart grid,“ uviedol Tomáš Turek, predseda predstavenstva a výkonný riaditeľ ZSD.

Projekt Danube InGrid je zameraný na modernizáciu elektrizačnej sústavy smerom k efektívnejšej spolupráci medzi prevádzkovateľom prenosovej a distribučnej siete. Prispieje k pripojeniu ďalších obnoviteľných zdrojov do elektrizačnej sústavy.

„Vzhľadom na narastajúci počet užívateľov elektrizačnej siete je potrebné aktívne podporovať, zavádzať a využívať technológie inteligentných sietí na predchádzanie poruchám. Zavádzanie inteligentných technológií umožní rozvoj ďalšej modernej energetickej infraštruktúry nevyhnutnej pre rýchlo sa rozrastajúce mestá. Stále rozsiahlejšia výstavba znamená aj rastúcu záťaž pre elektrizačnú sústavu a vyžaduje si posilnenie jej uzlových bodov. Zvlášť je to citelné v oblasti Bratislavy, kde na zvýšenie bezpečnosti a spoľahlivosti sústavy budú realizované kľúčové investície v rámci projektu Danube InGrid. Vo Vajnoroch vyrastie nová diaľkovo riadená elektrická stanica, už čoskoro nevyhnutná na udržanie bezpečného a neprerušovaného

zásobovania Bratislavy elektrickou energiou. Naším cieľom v rámci tohto projektu je posilnenie elektrizačnej siete na zabezpečenie jej stability na celom západnom a východnom Slovensku,“ uviedol Peter Dovhun, predseda predstavenstva a generálny riaditeľ SEPS.

Rozšírenie projektu Danube InGrid

Cieľom projektu Danube InGrid je prepájanie európskych energetických systémov. V roku 2021 bol pôvodný rozsah projektu Danube InGrid rozšírený o druhú vlnu realizácie, ktorá predstavuje rozšírenie územia na Slovensku aj v Maďarsku a zapojenie ďalších subjektov. Je medzi nimi Východoslovenská distribučná, a.s., zabezpečujúca distribúciu elektriny na východnom Slovensku a tiež distribučné spoločnosti ELMÚ Hálózat Kft. a ÉMÁSZ Hálózat Kft. z Maďarska.

„V rámci Danube InGrid 2 v súlade so závermi spoločnej štúdie spoločnosti SEPS a prevádzkovateľov distribučných sústav (vrát. VSD) plánujeme koordinované investície do kompenzácie jalového výkonu, v našom prípade v lokalitách Košice, Sobrance a Lemešany. Účelom vybudovania tlmiviek je zabezpečenie požadovanej úrovne prietokov jalového výkonu z distribučnej sústavy prevádzkovateľa VSD do prenosovej sústavy a tým zabezpečenie vyhovujúceho napätia naprieč elektrizačnou sústavou SR. Súčasťou projektu je aj zriadenie plne automatizovanej elektrickej stanice 110/22 kV v Lučivnej na rozvoj elektromobility a obnoviteľných zdrojov v oblasti Vysokých Tatier a taktiež vhodné doplnenie optických trás a automatizovaných zariadení s cieľom dosiahnuť očakávaná „smart grid“ na úrovni vysokého napätia,“ uviedol Radoslav Haluška, predseda predstavenstva a generálny riaditeľ VSD.

Zo strany SEPS sa plánujú investície do kompenzácie jalového výkonu v elektrických stanicach Voľa a Spišská Nová Ves.

Bližšie informácie o projekte Danube InGrid, jeho prínosoch a význame, sa môžete dozvedieť počas **online verejnej konzultácie**, ktorá sa uskutoční **29. 6. 2022 o 13.00 hod.**, naživo na webovom sídle projektu www.danubeingrid.com.

Život FK Vajnory

Text: Richard Fekete

Snímky: Dana Behulová, Martin Gabura

Ďalšia futbalová sezóna sa skončila. Mali sme v nej historicky najvyšší počet mládežníckych družstiev (8) a muži odohrali historicky najviac ligových zápasov (34). Špeciálna bola aj tým, že do nej ešte zasahovali, veríme, že posledné, vlny pandémie. Na počet detí ale výrazný vplyv nemali. Dokonca sme ustáli aj kvantitatívne starosti v kádri dorastu. Nasledujúci ročník by mal byť v tomto ohľade oveľa lepší.

MLÁDEŽ

Naša U17 dohrala súťaž napriek veľkému letnému odlivu hráčov. Naraz skončilo až šesť z nich, čo nám urobilo veľké starosti. Predchádzajúceho trénerovi Robovi Vajdovi sa podarilo zohnať zopár chlapcov z Chorvátskeho Grobu, čo nám v konečnom účtovaní veľmi pomohlo. V zime totiž skončil aj kapitán a líder kolektívu Matúš Dúbravka. Vďaka výpomoci chlapcov

z U15 sme ale nakoniec súťaž zvládli. Bodov veľa nebolo, ale chalani získali množstvo skúseností.

Obrovské poďakovanie patrí aj Andrejovi Kulčárovi, ktorý viedol obe skupiny takmer celú sezónu. Nie je ideálne, aby mal jeden tréner dva tímy, no iné rieše-

nie sme nenašli. „Kulo“ ich svojim prístupom a pozitívnym postojom zvládol. V budúcom ročníku mu zostane už len mladší dorast, v ktorom by mal byť dostatok hráčov na to, aby bol tréningový proces ešte kvalitnejší a aby mal tréner pred a počas zápasov oveľa viac možností na miešanie zostavy.

Cez 20 detí by mal mať aj tréner starších žiakov Ľubo Florek, ktorý výborne zapadol do našej partie a jeho nadšenie sa jasne ukazuje aj na zápale a kvalite všetkých jeho zverencov (ročník 2009). O rok mladší chlapi z U13 zostanú pod vedením klubového šéftrenera Rada Kováča. V tomto kolektíve je taktiež niekoľko talentovaných chlapcov. Extrémom na naše pomery je ročník 2011. V zoznamoch máme až 33 detí, ktoré boli delené na dve skupiny. V novom ročníku ich ale opäť spojíme k hlavnému trénerovi Stanovi Angelovičovi a jeho pravej ruke Mišovi Malovcovi. No a prihlásili sme aj tri prípravky. U11 s trénerom Romanom Matovičom, U10 má pod palcom Palo Mikulec a novovzniknutý kolektív U9 (ročník 2014) preberie bývalý hráč mužov Michal Horvatič. Všetkým, ktorí u nás s deťmi pracovali a budú pracovať, patrí veľké poďakovanie.

V každom kolektíve radi privítame aj nových záujemcov. Stačí sa prihlásiť cez dotazník na našej stránke. Takisto sa tešíme aj na deti v predprípravke. V ročníku 2022/23 bude otvorená pre nádeje narodené v rokoch 2015 a 2016.

MUŽI V STREDE TABUĽKY

Náš seniorský tím mal taktiež svoje problémy. Zimný odchod kľúčových ofenzívnych opôr sa snažil nahradiť tímovým poňatím. V niektorých zápasoch sa to darilo viac, v iných menej. Súťaž bola veľmi vyrovnaná. Vajnoráci sa v tabuľke zosunuli zo 6. miesta po jeseni na 9. priečku (v čase uzávierky zostávali do konca ročníka ešte 3 kolá). Tréner Marcel Hulák na našu radosť zostáva. Pre klub i hráčov je obrovským prínosom. Znova pred ním stojí náročná úloha – poskladať káder na novú sezónu.

ROČNÍK BEZ OBMEDZENÍ

Veríme, že sa po lete už nevyskytnú rôzne opatrenia súvisiace s pandemiou. V auguste nás čakajú dva turnusy denného kempu pre deti, v septembri Vajnorská penalta, v novembri zábava pre futbalových fanúšikov i ostatných obyvateľov obce.

Takisto vďaka grantu Slovenského futbalového zväzu budeme znovu zveľaďovať areál, Bratislavský samosprávny kraj nám prispel na spoločné oblečenie detí. Jeseň u nás bude futbalovo pestrá. Vyvrcholením sezóny bude oslava 90. výročia založenia klubu.

Pozorne čítajte naše články vo vajnorských novinkách, sledujte našu stránku i facebook a dozviete sa o týchto udalostiach všetko podstatné.

Vajnorské futbalové legendy

Karol Grof starší

Karol Grof (vľavo) s priateľmi na futbale

Preukaz funkcionára z roku 1958

Text: Richard Fekete
Snímky: archív
Alice Grofovej-Chladekovej

V článkoch o našom klube sme už písali o viacerých ľuďoch, ktorí sa výrazne pričínili o rozvoj futbalu v našej obci. Ako hráči, tréneri, či funkcionári bojovali v ťažkých časoch o jeho prežitie, v lepších o jeho napredovanie. Ťažko určiť, kto z nich pre tieto ciele urobil viac. Jeden ale výnimočný bol – Karol Grof starší. Narodil sa 1. júla 1922, začiatkom tohto leta by teda oslavoval 100 rokov. V klube hrával už cez vojnu, po nej sa stal členom výkonného výboru. V osemdesiatych a začiatkom devedesiatych rokov bol predsedom klubu a značne sa podieľal na dobudovaní areálu. Niekoľkoročný útlm futbalu u nás v šesťdesiatych rokoch súvisel aj s tým, že sa na úkor výziev na ihrisku naplno venoval podpore svojej dcéry, špičkovej stolnej tenistky Alice. Tento článok Vám prinášame vďaka jej spomienkam.

ŠPORTOVEC A MANAŽÉR

„Otec nám s bratom vravieval: Keď niečo robíš, tak to rob poriadne. Keď si niečo zaumienil, tak to urobil. Neexistovalo nič, čo by nešlo.“ Táto veta zaznievala aj v rozhovoroch s inými pamätníkmi. Karol Grof sa nenechal ničím a nikým vyhodiť, odradiť či znechutiť. Ak by žil v tejto dobe, určite by pracoval ako špičkový manažér. Prísny, ale spravodlivý. Taký, čo vie všetko vybaviť.

Mix vlastností, ktoré vedúci pracovník potrebuje, v ňom namiešali rodičia. Otec Václav prišiel z Moravy ako vojenský pilot. Rázny chlap, ktorý sa nebál vo vlastnom dome pri letisku skrývať židov. Pomohol aj otcovi známeho doktora Binovského. Angažoval sa v odboji. Nemcom prehradením potoka zatopil vajnorskú prístávaciu plochu. S budúcou manželkou Martou (za slobodna Štegerovou) sa zoznámili už vo Vajnoroch, kde pôsobila ako učiteľka.

Karol sa narodil spolu so svojim dvojčaťom Bedrichom do prostredia, ktoré im dalo napriek ťažkým časom množstvo možností na športovanie. Brat, bohémsky typ, pre-

padol motorkám, Karolovi učaroval šport. Hrával tenis, stolný tenis, futbal, volejbal, či hokej. „Bol všestranný športovec. Aj v zime. Na letisku si urobili mantinely, naliali si tam vodu a hrali tam s kamarátmi hokej. Najviac sa ale venoval futbalu. Hrávať prestal už v roku 1946, keď utrpel dvojité zlomeniny nohy. Zlé zranenie a opakované lámanie mu obmedzilo hybnosť na dlhý čas.“ Tak sa skončila krátka futbalová kariéra, počas ktorej hrával s ďalším Vajnorákom Karolom Tibenským aj za ASO Bratislava. Pred vojnou totiž klub u nás príliš nefungoval. Po zranení mu už zostal len post funkcionára. Zároveň pracoval s otcom v jeho autoškole.

Autá, ktoré vtedy rozhodne neboli bežným štandardom, ho sprevádzali celý život. „Mal strojnícku priemyslovku. Mal aj jeden ročník vysokej školy, nejakej obchodnej. Dedkovi autoškolu v roku 1948 znárodnili, ale otec si stihol vypracovať k autám silný vzťah. Potom pracoval dlhé roky ako vedúci prevádzky v Dru-techne na Prievozkej ulici. Vtedy to bola jediná autoopravovňa v Bratislave.“ Vda-

Dom pri letisku

Vojenský pilot Václav Grof

ka tejto práci si vedel zariadiť čas a zároveň mal množstvo vplyvných známych, s ktorými potom dokázal kadečo vybaviť v rámci výmenného systému „niečo za niečo“.

Okrem vecí súvisiacich s autami na to využíval aj vlastné produkty ako burčiak, víno, huby či akvarijné rybičky, ktoré mu prinášali radosť a odreagovanie v pivnici nového domu na Dorasteneckej ulici. Všetko robil pre rodinu i klub, v päťdesiatych rokoch známy ako Sokol Dvorník. „**Strašne veľa pracoval. Robil ako dnešní podnikatelia. Do roboty chodil na siedmu a vracal sa večer. Futbal kompenzoval po víkendoch. Mama bola zasa doma a starala sa o nás. Až 13 rokov. Bola taký stabilizátor rodiny, až mediátor. Otec bol doma prchký. Ona ho tlmila.**“ Deti vedeli, že ak ich niekto potrestá, tak to bude otec. Rešpekt z neho mali aj jeho podriadení v práci. Podľa spomienok pamätníkov bol však na ihrisku oveľa pokojnejší. Dôsledne riešil každý problém, vybavoval financie, zháňal trénerov a hráčov, organizoval brigády. Bez kriku a nátlaku.

FUTBAL V ÚSTRANÍ

Deti Alica a Karol rástli a otec ich podporoval v športe. V dome pri letisku mali krásne detstvo. „**Vyrastala som medzi chlapcami, neďaleko nás bývali Vitálošovci – Dušan, môj spolužiak a jeho brat Karol. Trochu ďalej bývali Belkovci, najmladší z bratov Ivan sa tiež s nami hrával. Často k nám chodili Karolovi aj moji spolužiaci. Mali sme veľa rôznych možností na hranie aj športovanie. Zbierali sme aj huby, chytali chrústov pre babkine sliepky či blchy pre otcove rybičky.**“ Deti sa hýbali takmer stále.

Zatiaľ čo introvertný syn (narodený v roku 1949), ako malý dlho nevydržal pri futbale, hokeji ani stolnom tenise, temperamentnej dcére najviac učarovali malá raketa a loptička. „**Začala som ako osemročná na chate v Orlických horách, kde sme stolný tenis skúsili prvýkrát. V starom dome na letisku sme hrávali na rozkladacom jedálenskom stole. Občas v škole, občas v sokolovni s Ládom Lelovským a ďalšími. Časom som začala**

chodiť do Rače a keď sme dokončili nový dom, tak sme mali stôl v pivnici.“

Na Dorasteneckú ulicu sa rodina presťahovala v roku 1968. Dom pri letisku zbúrali kvôli výstavbe železnice. Stolný tenis bol pre Alicu najprv bežný športový krúžok, ale vďaka otcovi z nej postupne vyrástla jedna z najlepších hráčok na svete. „**Keby nebolo jeho, som jedna zo sto. Viaceré rovesníčky boli lepšie ako ja, ale nemali takú podporu. Veľmi sa tešil z toho, že ma to baví. Ale talent spozoroval až neskôr. Keď videl, že ma to chytilo a darí sa mi, tak na mňa začal aj dosť tlačiť. Kvôli nemu som si písala aj tréningový denník, lebo chcel všetko vedieť.**“ Zvládli spolu aj pubertu, keď vzdorovitej Alici nedovolil nikam chodiť, ani sa maľovať. Zo pár konfliktov museli vyriešiť až výchovné facky. Často ale zasiahla aj mama Vlasta (rodená Veselá), ktorá svojou pokojnou zmierlivou povahou vedela spory urovnať. „**Raz mi otec povedal, ako ťa mám rád, tak ťa budem trestať. Vedel ma poriad-**

Karol Grof

Manželia Grofovi

Karol Grof starší ako hráč

Karol Grof mladší

ne vyfackať. Ale vôbec sa naňho nehnevám. Dobré viem, že som bola zlá a provokovala som. Nikdy ma nepotreštal neoprávnene. Čo mali so mnou robiť?"

Absolútne sústredenie na dcérinu športovú kariéru malo za následok, že nemal toľko času angažovať sa v iných oblastiach. Aj preto vajnorský klub v šesťdesiatych rokoch zhruba na 10 sezón zmizol z futbalovej mapy.

OPĀŤ V KLUBE

Vrátil sa k nemu až v roku 1981, keď sa už u nás futbal opäť hrával asi 9 sezón. Stále ale potreboval každú ruku a kvalitných funkcionárov. A keďže dcéra už bola dospelá a mala už vlastnú rodinu, zostával opäť čas aj na klub. „Mala som vtedy už 29 rokov. Prišli za ním chlapi na čele s Mariánom Vitalošom. Vraj, že už keď nemá starosti s Alicou, tak ho prišli zlanáriť späť.“ A veľmi rýchlo sa pustil do práce. V roku 1983 sa v rámci akcie Z začala renovácia areálu, v ktorom pribudli unimobunky, sociálne zariadenia, osvetlenie a aj tribúna.

Na časy, keď bolo na ihrisku iba pár kabín a hráči sa po zápasoch umývali vonku vodou z hadice, sa už len spomínalo. „Pre šport žil, keď mohol tak robiť všetko možné aj nemožné. Bola to jeho veľká záľuba“. Musel sa spoliehať na pomoc ďalších ľudí. Vedel ich nadchnúť a zorganizovať. Išli za ním a pomáhali mu. Videli totiž jeho zápal pre dobrú vec. „Nedokázal využívať ľudí, nedokázal klamať. A očakával to aj od ostatných. A bol veľmi sklamaný, keď sa to stalo. Vždy ho to veľmi ranilo. Ťažko potom vedel odpustiť.“

Jeho nadšenie a dôslednosť sa prejavovali aj v tom, ako poctivo fotil každý posun v prácach na ihrisku. Jednotlivé fázy vždy zaznamenal. Lenže z týchto fotografií sa už asi žiadna nenájde. „Bola to síce malá

obálka s malými fotkami, ale bolo tam všetko od začiatku, ako sa ihrisko budovalo. No krabica niekde pri sťahovaniach a maľovaniach zmizla.“ Škoda, ale podstatné je, že klub mal oveľa lepšiu infraštruktúru. Lákala nových hráčov aj deti. Prichádzali aj športové úspechy.

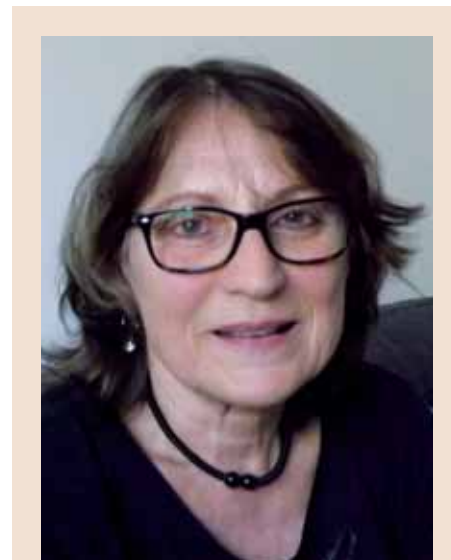
Zlepšené podmienky znamenali na krátke obdobie koncom osemdesiatych rokov aj vytvorenie ženského družstva. „Nemali kde hrať, tak ich prichýlili. Postupne pribúdali hráčky. Išiel s nimi aj na turnaj do Kyjeva. Napriek tomu, že jeho otec bol letec, tak sa veľmi bál lietania. Ale zvládol to.“ Vtedy zlákal do klubu aj Karola mladšieho, ktorý na rozdiel od detských čias chodil na tréningy mužov poctivo a dokonca trénoval mládež. Ich vzťah bol komplikovaný. Otec bol smutný z toho, že syn nešportoval už od malička.

Karol junior bol ale iný typ, bavila ho manuálna práca, ktorej dal prednosť pred štúdiom. Bol radšej sám. Šport sledoval skôr ako divák. Až do náhlej smrti v roku 2006. „Karol bol úplne iný ako ja. Často si ako dieťa za mňa vytrpel trest. Mal strašne rád modernú hudbu. Z výjazdov do zahraničia som mu vždy priniesla okrem čokolády nejakú novú platňu. Mal z nich peknú zbierku.“ Pokračovateľom futbalovej tradície v rodine bol aj nevlastný syn Karola Grofa mladšieho Metod Kasala.

POSLEDNÉ ROKY

Ako mladá rodina chodili často stanovať, aj do okolitých krajín, no neskôr už manželželia Grofovci nikam veľmi necestovali. Tobaž nie v dôchodkovom veku. Dedinský život im stačil. V klube sa Karol Grof angažoval až do začiatku deväťdesiatych rokov, keď už mal vážne zdravotné problémy. Ako veľkého gurmána, ktorého bryndzová nátierka z dvanástich ingrediencií bola

preslávená, ho zradilo hrubé črevo. Posledné mesiace preňho boli veľmi náročné, keď po smrti manželky Vlasty ostal sám. Zomrel 7. augusta 1995. Napriek tomu, že to bolo už pred 27 rokmi, na Karola Grofa fanúšikovia stále spomínajú. Pomáhal každému športovému odvetviu v dedine, vychoval z dcéry v ťažkých časoch špičkového reprezentanta. Bol a zostáva veľkou postavou nielen futbalového, ale aj spoločenského života celej obce.

Alica Grofová-Chladeková (nar. 2.4.1952)

Rodáčka z Vajnôr patrila medzi najkvalitnejšie stolné tenistky svojej doby, istý čas bola tretou najlepšou hráčkou planéty. Na svetových šampionátoch získala štyri medaily. Tú najhodnotnejšiu v roku 1973 v Sarajeve, kde skončila druhá. Odvtedy sa do finále dvojhry žien na MS neprebojovala žiadna Európanka. Na Majstrovstvách Európy pridala ďalších šesť medailí.

UROBILI SME

Krásne nám zakvitol kruhový objazd

Odstránili sme odpad zo starého letiska

Na viacerých miestach sme urobili obnovu dopravného značenia

Pravidelne kosíme trávniky

Osadili sme nové lavičky

Úplne sme otvorili úrad verejnosti

Pribudli nové spomaľovače

Nápis Vajnory

Na komunikáciách v správe mestskej časti obnovujeme priechody pre chodcov

Vajnorské kultúrne letá

20

22

📍 PARK POD LIPAMI 📍

25. 6. 17:00 OTVORENIE LETA	1. 7. 21:00 LETNÉ KINO MORE KÚZIEL	2. 7. 09:00 - 12:00 RODINNÝ DEŇ VO VAJNOROCH	8. 7. 21:00 LETNÉ KINO DAŽDIVÝ DEŇ V NEW YORKU
10. 7. 18:00 DIVADLO PRÍBEH KONÍKA VRANÍKA	15. 7. 21:00 LETNÉ KINO MEKY	16. 7. 16:00 VÍNA V PARKU	22. 7. 21:00 LETNÉ KINO VEĽKÉ ŽELANIE
24. 7. 18:00 DIVADLO LÁSKY GEORGEA WASHINGTONA	29. 7. 21:00 LETNÉ KINO PSIE VELIČENSTVO	30. 7. 18:00 JAZZ POD LIPAMI	5. 8. 21:00 LETNÉ KINO HLAS LÁSKY
7. 8. 18:00 DIVADLO OD NÁS, PRE VÁS	12. 8. 21:00 LETNÉ KINO LETO S GENTLEMANOM	19. 8. 21:00 LETNÉ KINO CHLPÁČIKOVIA	20. 8. 14:00 - 01:00 VAJNORSKÉ DOŽINKY
26. 8. 21:00 LETNÉ KINO WILLY A KÚZELNÁ PLANÉTA	28. 8. 18:00 DIVADLO MODRANSKÉ KRÁĽOVSKÉ DIVADLO – MODRA	Dozvedajte sa o novinkách v obci vďaka mobilnej aplikácii: Bratislava - Vajnory.	

Júl

August

Android

iOS

Vajnorská
podporná
spoločnosť

WWW.VAJNORY.SK

vajnory.sk

Vajnory - dedina v meste